

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

อาจารย์สุกิจ ดำรงมณี

หัวหน้าห้องโสตทัศนูปกรณ์ วิทยาลัยอาชีวศึกษา
เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

อาจารย์ฉัตรชัย เรืองมณี

วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

อาจารย์สายหยุด โนรี

ภาควิชาคหกรรมศาสตร์ วิทยาลัยอาชีวศึกษา
เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

อาจารย์ประจวบจิต รุ่งพินุลโสภิชฺ์

อาจารย์ 2 ระดับ 7 หมวตวิชาคหกรรมศาสตร์
โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่

อาจารย์วัลลีย์ สุทธิพันธ์

อาจารย์ 3 ระดับ 8 โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย
จังหวัดเชียงใหม่

ภาคผนวก ข

คู่มือครู

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

คู่มือครู

คำนำ

การแกะสลักผักและผลไม้เป็นเนื้อหาวิชาที่เน้นการปฏิบัติ ปัญหาส่วนใหญ่คือ การขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนและครูผู้สอนที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน ดังนั้นผู้จัดทำจึงพัฒนาแผนการสอนเรื่องการแกะสลักผักและผลไม้ขึ้นโดยใช้สื่อประเภทต่างๆ รวมทั้งการนำแถบวีดีทัศน์มาใช้เป็นสื่อประกอบในการเรียนการสอนเพื่อช่วยแก้ปัญหาในการเรียนการสอนดังกล่าว ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแผนการสอนเรื่องการแกะสลักผักและผลไม้ชุดนี้คงเป็นประโยชน์สำหรับครูผู้สอนในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ผู้จัดทำ

คำชี้แจง การใช้คู่มือครู

การแกะสลักผักและผลไม้เป็นกิจกรรมการเรียนรู้การสอนส่วนหนึ่งในวิชากลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ ซึ่งในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จะมีเนื้อหาบรรจุไว้ตามความเหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียนโดยการเน้นปฏิบัติจริงเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และฝึกทักษะพื้นฐานเพื่อให้เกิดลักษณะนิสัยที่ดีในการทำงาน ผู้เรียนจะได้รับประโยชน์จากแผนการสอนชุดนี้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับวิธีสอนของครู ถ้าครูศึกษาหาความรู้และรู้จักกลวิธีการสอนเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะอย่างถูกต้องก็จะทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่บรรจุไว้ในหลักสูตร

คู่มือครูชุดนี้ประกอบด้วย

แผนการสอนการแกะสลักผักและผลไม้ จำนวน 7 แผน ได้แก่

- แผนการสอนที่ 1 เรื่อง ความหมายและความสำคัญของการแกะสลักผักและผลไม้
- แผนการสอนที่ 2 เรื่อง หลักการแกะสลักเบื้องต้น
- แผนการสอนที่ 3 เรื่อง การแกะสลักผักและผลไม้เป็นรูปใบไม้แบบต่างๆ
- แผนการสอนที่ 4 เรื่อง การแกะสลักดอกขำลายรักเร่
- แผนการสอนที่ 5 เรื่อง การแกะสลักดอกขำลายรวงข้าว
- แผนการสอนที่ 6 เรื่อง การแกะสลักดอกกลั่นทม
- แผนการสอนที่ 7 เรื่อง การแกะสลักดอกรักเร่

ในแต่ละแผนมีสื่อประกอบดังนี้

1. บทเรียนแบบวีดิทัศน์ (แผนการสอนที่ 3 - 7)
2. ตัวอย่างผลงานแกะสลักผักและผลไม้
3. รูปภาพการแกะสลักผักและผลไม้
4. ใบกำหนดงานประกอบรูปภาพการแกะสลักผักและผลไม้
5. เอกสารหรือใบความรู้ประกอบการเรียน

6. วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการแกะสลัก เช่น มีดแกะสลัก มีดบาง มีดปอกผลไม้ จาน อ่างน้ำ ผักกั้นเบื่อน ผ่าบูโต๊ะ ผักและผลไม้ เช่น แตงกวา หัวแครอท หัวผักกาด ฟักทอง ฯลฯ

7. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน เป็นข้อสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

8. แบบฝึกหัดทดสอบภาคความรู้

9. แบบประเมินผลการปฏิบัติงานหลังเรียน

10. เกณฑ์การให้คะแนนการปฏิบัติงานหลังเรียน

11. รูปแบบการจัดห้องเรียน

สิ่งที่ครูผู้สอนควรคำนึงถึงเป็นพิเศษคือ

1. กิจกรรมการเรียนที่กำหนดไว้ในคู่มือครู ครูควรศึกษาให้เข้าใจและศึกษาอย่างละเอียด และสามารถปรับกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพนักเรียน ห้องเรียน และบรรยากาศการเรียน

2. แผนการสอนเรื่องการแกะสลักผักและผลไม้ชุดนี้ยึดตามหลักวิชา กพอ. (กลุ่มการทำงาน และพื้นฐานอาชีพ) ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยคัดเลือกการปฏิบัติงานเรื่องการแกะสลักมา 8 หัวข้อ ทั้งนี้เป็นหัวข้อที่เกี่ยวกับการเข้าใจและปฏิบัติงาน (จากความเห็นของครูผู้สอนเรื่องการแกะสลัก ผักและผลไม้) คือ การแกะสลักผักและผลไม้เป็นรูปใบไม้ 3 ลักษณะ คือ ใบกุหลาบ ใบไม้พุ่ม ใบ พญานาค การแกะสลักดอกขาลายรักเร่ การแกะสลักดอกขาลายรวงข้าว การแกะสลักดอกกลั่นทมและการแกะสลักดอกกรักรเร่ เมื่อนำมาเขียนเป็นแผนการสอนแล้วได้ 7 แผนการสอน โดยแผนการสอนที่ 3 - 7 จะใช้บทเรียนแบบวิธีทัศน์เป็นสื่อประกอบ ครูผู้สอนควรทำการศึกษาค้นคว้าขั้นตอนการปฏิบัติงาน การแกะสลักจากวิธีทัศน์ล่วงหน้าให้เข้าใจก่อนทำการสอน

3. ผู้สอนควรอ่านคู่มือการสอน แผนการสอน และจัดเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ในการสอนล่วงหน้าทุกครั้ง

สิ่งที่ผู้เรียนและผู้สอนต้องเตรียม

ผู้สอน ต้องเตรียมตรวจเช็คเอกสารในแผนการสอน และเตรียมการดังนี้

1. แบบทดสอบวัดความรู้ทางการเรียน (เท่าจำนวนผู้เรียน) ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน
2. แบบประเมินผลการปฏิบัติงาน (เท่าจำนวนผู้เรียน) หลังเรียน
3. แบบฝึกหัดทดสอบภาคความรู้หลังเรียน (เท่าจำนวนผู้เรียน)
4. ชุดภาพประกอบขั้นตอนการแกะสลัก
5. วัสดุ - อุปกรณ์สำหรับการแกะสลักเพื่อทดสอบความรู้พื้นฐานของผู้เรียนในเชิงปฏิบัติ

ดังนี้

- มีดแกะสลัก
 - มีดบาง
 - มีดปอกผลไม้
 - กระดาษชุบโต๊ะ
 - แตะกวา
 - จาน
 - อ่างน้ำ
 - ผ้ากันเปื้อน
 - หัวแรอท
 - ฟักทอง
6. บทเรียนแถบวิดิทัศน์ พร้อมชุดเครื่องฉาย 1 ชุด
 7. จัดห้องเรียนตามรูปแบบที่กำหนดไว้

ผู้เรียน

1. เตรียมทำแบบทดสอบ
2. เตรียมปฏิบัติงานการแกะสลักผักและผลไม้
3. เตรียมวัสดุ - อุปกรณ์สำหรับปฏิบัติงาน

บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน

ผู้สอน

1. อธิบายขั้นตอนการเรียนการสอนตามลำดับขั้น
2. ควบคุมและปฏิบัติงานตามลำดับขั้นตอน
3. จัดเตรียมวัสดุ - อุปกรณ์ให้พร้อมสำหรับการเรียนการสอน
4. ทดสอบภาคความรู้และประเมินทักษะปฏิบัติของนักเรียน

ผู้เรียน

1. ทำความเข้าใจในการปฏิบัติงานตามลำดับขั้นตอน
2. ปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเวลาที่กำหนดให้และถูกต้องตามลำดับขั้นตอน
3. ทดสอบภาคความรู้และภาคปฏิบัติ

เกณฑ์การให้คะแนนภาคปฏิบัติ

ก. กระบวนการทำงาน

1.) การเลือกวัสดุ

- 4 = เลือกวัสดุที่จะนำมาใช้ในการแกะสลักได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
- 3 = เลือกวัสดุที่จะนำมาใช้ในการแกะสลักได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมปานกลาง
- 2 = เลือกวัสดุที่จะนำมาใช้ในการแกะสลักได้อย่างถูกต้องเป็นบางส่วน จึงไม่เหมาะสำหรับการแกะสลัก
- 1 = เลือกวัสดุที่จะนำมาใช้ในการแกะสลักไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสมสำหรับการแกะสลัก

2.) การใช้เครื่องมือ

- 4 = การเลือกเครื่องมือ ใช้มีดแกะสลัก มีดบางได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับลักษณะการใช้งาน

- 3 = การเลือกเครื่องมือ ใช้มีดแกะสลัก มีดบางได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับลักษณะการใช้งานปานกลาง
- 2. = การเลือกเครื่องมือ ใช้มีดแกะสลัก มีดบางได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับงานพอใช้
- 1. = การเลือกเครื่องมือ ใช้มีดแกะสลัก มีดบางได้อย่างถูกต้องและไม่เหมาะสมกับการทำงาน

3.) ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

- 4. = ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องตามลำดับขั้นตอน
- 3. = ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องในบางขั้นตอน
- 2. = ปฏิบัติงานได้ถูกต้องตามลำดับขั้นตอนน้อยมาก
- 1. = ปฏิบัติงานไม่ถูกต้องตามลำดับขั้นตอน

ข. ผลงาน

1.) ความชัดเจนของลวดลายการแกะสลัก

- 4. = ลวดลายของงานแกะสลักชัดเจนประณีตและสวยงามมาก
- 3. = ลวดลายงานแกะสลักชัดเจนประณีตและสวยงามปานกลาง
- 2. = ลวดลายงานแกะสลักชัดเจนประณีตและสวยงามพอใช้
- 1. = ลวดลายงานแกะสลักไม่ชัดเจน ไม่สวยงาม ต้องปรับปรุง

2.) สัดส่วนรูปทรง

- 4. = แกะสลักได้สัดส่วนที่ถูกต้องและได้รูปทรงที่สวยงาม
- 3. = แกะสลักได้สัดส่วนที่ถูกต้องและได้รูปทรงที่สวยงามปานกลาง
- 2. = แกะสลักได้สัดส่วนและรูปทรงที่สวยงามพอใช้
- 1. = แกะสลักไม่ได้สัดส่วนและรูปทรงที่สวยงาม

3.) ความสะอาดและความเป็นระเบียบ

- 4. = ผลงานการแกะสลักสะอาดและสวยงามมาก
- 3. = ผลงานการแกะสลักสะอาดและสวยงามปานกลาง

- 2. = ผลงานการแกะสลักสะอาดและสวยงามพอใช้
- 1. = ผลงานการแกะสลักสกปรก ต้องปรับปรุงแก้ไข

ค. คุณลักษณะการทำงาน

1.) ความตั้งใจขณะปฏิบัติงาน

- 4. = มีความอดทนและตั้งใจขณะปฏิบัติงานสูงมาก
- 3. = มีความอดทนและตั้งใจขณะปฏิบัติงานปานกลาง
- 2. = มีความอดทนและตั้งใจขณะปฏิบัติงานพอใช้
- 1. = ไม่ค่อยมีความอดทนและไม่ตั้งใจขณะปฏิบัติงาน

2.) การจัดเก็บอุปกรณ์และรักษาความสะอาดสถานที่

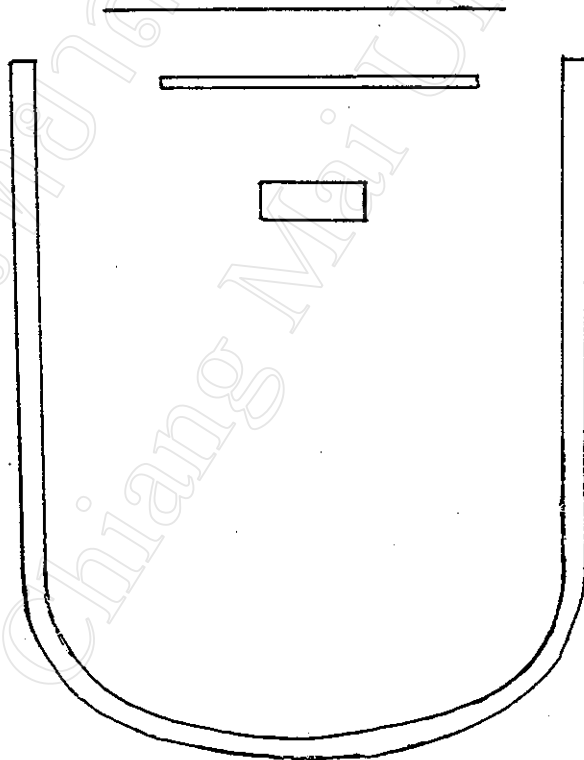
- 4. = การจัดเก็บอุปกรณ์และรักษาความสะอาดสถานที่ได้เรียบร้อยและเป็นระเบียบดีมาก
- 3. = การจัดเก็บอุปกรณ์และรักษาความสะอาดสถานที่ได้เรียบร้อยและเป็นระเบียบดีปานกลาง
- 2. = การจัดเก็บอุปกรณ์และรักษาความสะอาดสถานที่ได้เรียบร้อยพอใช้
- 1. = การจัดเก็บอุปกรณ์และรักษาความสะอาดสถานที่ยังไม่สะอาดเรียบร้อย

3.) ความประหยัดวัสดุ แรงงาน และเวลา

- 4. = ใช้วัสดุในการแกะได้อย่างประหยัดและทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด
- 3. = ใช้วัสดุในการแกะได้อย่างประหยัดปานกลางและทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด
- 2. = ใช้วัสดุในการแกะได้อย่างประหยัดพอใช้และทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด
- 1. = ไม่ประหยัดในการใช้วัสดุและทำงานไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนด

การจัดห้องเรียน

การจัดห้องเรียนในการเรียนเรื่อง “ การแกะสลักผักและผลไม้ ” เป็นการใช้ชุดการสอนแบบการบรรยายเชิงปฏิบัติงานสำหรับครูผู้สอนที่ใช้กับผู้เรียนกลุ่มใหญ่ ดังนั้นการจัดห้องเรียนจึงจำเป็นต้องให้ผู้เรียนเห็นขั้นตอนอย่างทั่วถึงทั้งการอธิบายและการปฏิบัติงาน จึงจัดห้องเรียนสำหรับการเรียนการสอนแบบตัวยู (U) ดังรูปแบบต่อไปนี้

การจัดรูปแบบห้องปฏิบัติการในลักษณะตัว U

แบบประเมินผลการปฏิบัติงานการแกะสลักผักและผลไม้

การแกะสลัก.....

คำชี้แจง แต่ละข้อความมีคะแนน 4 ระดับ จาก 1 ถึง 4 จงเขียนคะแนนให้ตรงกับระดับ
การปฏิบัติงานของนักเรียน โดยพิจารณาจากเกณฑ์การให้คะแนนที่ได้กำหนดไว้

พหุ กรรมที่ ประเมิน	กระบวนการทำงาน			ผลงาน			คุณลักษณะการทำงาน			รวม คะแนน	สรุป ผ่าน หรือไม่ ผ่าน
	การ เลือก วัสดุ	การใช้ เครื่องมือ	ขั้นตอน การ ปฏิบัติ งาน	ความ ชัดเจน ลาย ประ ณีต	ลัด ส่วน รูป ทรง	ความ สะอาด ความ เป็น ระเบียบ	ความ ตั้งใจ ขณะ ปฏิบัติ งาน	การ รักษา ความ สะอาด สถานที่	ความ ประหยัด วัสดุ แรง งาน เวลา		
จำนวน นักเรียน											
1.											
2.											
3.											
4.											
5.											
6.											
7.											
8.											
9.											

เกณฑ์การผ่าน

นักเรียนต้องได้คะแนน

คะแนน (70%) ถือว่า ผ่าน

แผนการสอนที่ 1

กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ (งานประดิษฐ์ - งานช่าง)
เรื่อง ความหมายและประโยชน์ของงานแกะสลักผักและผลไม้

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
จำนวน 6 คาบ

สาระสำคัญ

การแกะสลักผักและผลไม้เป็นงานประณีตศิลป์ที่ช่วยเสริมให้การจัดตกแต่งโต๊ะอาหารให้สวยงาม เป็นศิลปะเก่าแก่ประจำชาติ ควรค่าที่คนไทยทั้งหลายจะช่วยกันอนุรักษ์ไว้เป็นสมบัติของชาติสืบไป

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนสามารถบอกความหมายของงานแกะสลักผักและผลไม้ได้
2. นักเรียนสามารถอธิบายถึงความเป็นมาของการแกะสลักผักและผลไม้ได้
3. นักเรียนสามารถบอกประโยชน์ของงานแกะสลักผักและผลไม้ได้

เนื้อหา

1. ความหมายของการแกะสลักผักและผลไม้
2. ความเป็นมาของการแกะสลักผักและผลไม้
3. ประโยชน์ของการแกะสลักผักและผลไม้

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูให้นักเรียนเล่นเกมเสี่ยงทายผลไม้ โดยให้นักเรียนจับเมล็ดผลไม้คนละ 1 เมล็ด จากนั้นครูจึงทำนายลักษณะนิสัยของนักเรียนตามเมล็ดผลไม้ที่นักเรียนจับได้ แล้วให้นักเรียนเข้ากลุ่มตามชนิดของเมล็ดผลไม้

ขั้นสอน

1. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
2. ครูและนักเรียนสนทนาเกี่ยวกับผักและผลไม้ที่พบเห็นในชีวิตประจำวันว่าแต่ละชนิดสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างไรบ้าง จากนั้นจึงโยงถึงการนำผักและผลไม้มาใช้ประโยชน์ในการนำมาประดิษฐ์ตกแต่งให้สวยงามเพื่อใช้ในการงานต่างๆ เช่น การนำมาแกะสลัก เป็นต้น
3. ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับผักและผลไม้ที่นักเรียนคิดว่าสามารถนำมาแกะสลักได้และใช้ส่วนไหนของพืชที่จะนำมาแกะสลักได้ และแกะสลักเป็นอะไรได้บ้าง
4. ครูแจกเอกสารประกอบการเรียนเกี่ยวกับความหมายและความเป็นมาของการแกะสลักผักและผลไม้รวมถึงการนำผลงานการแกะสลักผักและผลไม้ไปใช้ประโยชน์ในงานต่างๆ
5. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาเนื้อหาจากเอกสารที่ครูแจกให้
6. ครูแจกซองคำถามให้แต่ละกลุ่มช่วยกันตอบคำถามโดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร
7. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานหน้าชั้นเรียน

ขั้นสรุป

1. ครูนำสรุปรูปภาพการแกะสลักผักและผลไม้มาให้นักเรียนดู จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงความหมาย ความเป็นมาและประโยชน์ของการแกะสลักผักและผลไม้
2. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาลงบนกระดานดำ แล้วให้นักเรียนแต่ละคนบันทึกลงในสมุด

สื่อการเรียนการสอน

1. เกมเสี่ยงทายเมล็ดผลไม้
2. สรุปรูปภาพการแกะสลักผักและผลไม้
3. เอกสารประกอบการเรียน
4. ซองคำถาม

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการรายงานหน้าชั้นของนักเรียน
3. ตรวจสอบสมุดงาน

เอกสารประกอบการเรียน แผนการสอนที่ 1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการแกะสลักผักและผลไม้

การแกะสลัก หมายถึง การประดิษฐ์ดัดแปลงหรือตกแต่งวัสดุให้มีรูปทรงสวยงามตามความต้องการ โดยใช้เครื่องมือหรือมีดแกะสลัก

งานแกะสลักผักและผลไม้ เป็นศิลปวัฒนธรรมที่มีมาแต่สมัยโบราณ ซึ่งควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้เป็นสมบัติของชาติเพื่อคนรุ่นหลังจะได้ศึกษาหาความรู้และมีความภูมิใจในภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ตลอดจนสามารถสร้างสรรคงานแขนงนี้สืบไป

ปัจจุบันงานแกะสลักผักและผลไม้ไม่ได้มีเฉพาะในรั้วในวังหรือบ้านเจ้าขุนมูลนายชั้นสูงเท่านั้น แต่มีบทบาทในชีวิตประจำวันมากขึ้นทุกขณะ ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจโรงแรม ภัตตาคาร ร้านอาหาร ตลอดจนงานเลี้ยงในโอกาสพิเศษต่างๆ

การแกะสลักผักและผลไม้เป็นงานฝีมือที่เป็นศิลปะ ประกอบด้วย การตกแต่งอย่างประณีตสวยงาม ยากที่จะหาชาติใดทัดเทียมได้ ศิลปะแขนงนี้สืบเนื่องมาแต่โบราณ แต่มิได้แพร่หลายทั่วไป ทั้งที่เป็นศิลปะเก่าแก่ประจำชาติไทย เดิมเป็นวิชาการชั้นสูงของกุลสตรีในรั้วในวัง ต้องฝึกฝนและเรียนรูจนเกิดความชำนาญ

ดังหลักฐานที่ปรากฏในเรื่องนางนพมาศ กล่าวถึงในสมัยของสมเด็จพระร่วงเจ้าแห่งกรุงสุโขทัยมีพระราชพิธีจองเปรียงในวันเพ็ญเดือนสิบสอง เป็นวันนักขัตฤกษ์ ชักโคม ลอยโคม นางนพมาศหรือท้าวศรีจุฬาลักษณ์ได้คิดตกแต่งโคมลอยให้งามประหลาดกว่าโคมของพระสนมทั้งปวง ได้เลือกผกาเกสรสีต่างๆ ประดับเป็นรูปดอกไม้ซ้อนสีสลับให้เป็นลวดลาย แล้วเอาผลพุดกษาลดาชาติมาแกะจำหลักเป็นรูปมยุระคณานกวิหคหงส์ ให้จับจิกเกสรบุปผชาติอยู่ตามกลีบดอกกระมุท เป็นระเบียบเรียบร้อยวิจิตรไปด้วยสีย้อมสดต่างๆ ควรที่จะทอดทัศนายิ่งนัก ทั้งเสียบแซมเทียนธูป และประทีปน้ำมันเปรียงเจือด้วยไขข้อพระโค

ด้วยหลักฐานอันนี้ แสดงว่าบรรพบุรุษของเรามีศิลปะในการสลัก เริ่มปรากฏในวังมาก่อนในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงโปรดการประพันธ์อย่างยิ่ง

ปรากฏงานประพันธ์เป็นที่แพร่หลาย ที่เรียกกันในบรรดานักวรรณคดีว่าเป็นงานกวีในราชสำนัก กล่าวถึงศิลปะเกี่ยวกับการกินอยู่ของคนในราชสำนัก และหมู่คนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี พระองค์ทรงพระราชนิพนธ์กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน และเห่ชมผลไม้ตอนหนึ่งว่า

น้อยหน่านำเมล็ดออก	ปลี่ยนเปลือกออกเป็นอัศจรรย์
มือใครโหนจักทัน	เทียบเทียมที่ฝีมือนาง
ผลเงาะไม่งามแะ	มลอ้นเมล็ดและเหลือปัญญา
หวานเห็นเช่นรจนา	จำเจ้าเงาะเพราะเห็นงาม

และทรงพระราชนิพนธ์บทละครเรื่องสังข์ทอง บรรยายตอนนางจันท์เหวี่ยงสะลักขึ้นพัก เป็นเรื่องราวของนางกับพระสังข์ ตอนหนึ่งดังนี้

เมื่อนั้น	นางจันท์ขึ้นชมสมหมาย
อุดสำหู่เห่น้อยยากฝากกาย	ให้วิเสททั้งหลายเขามาตตา
นางตมแกงแต่งเครื่องเวลาไร	ขอบพระทัยลูกรักนักหนา
สมหวังดังจิตที่คิดมา	กัลยาจะแกล้งแกงพัก
จึงหยิบยกมาตั้งนั่งผ่าน	เอาวางไว้ในจานแล้วเจียนจัก
แกะเป็นรูปขององค์นงลักษณ์	เมื่ออยู่กับผัวรักที่ในวัง
ขึ้นหนึ่งทรงครรรภ์กัลยา	คลอดลูกออกมาเป็นหอยสังข์
ขึ้นสองต้องขับเที่ยวเซซัง	อุ้มลูกไปยังพนาลัย
ขึ้นสามเมื่ออยู่ด้วยยายตา	ลูกยาออกมาช่วยขับไก่
ขึ้นสี่กัลยามาแต่ไพร	ทูลสังข์ไปกับนอกชาน
ขึ้นห้าปิตุรงค์ทรงศักดิ์	ให้จับตัวลูกรักมาจากบ้าน
ขึ้นหกจองจำทำประจาน	ให้ประหารฆ่าฟันให้บรรลัย
ขึ้นเจ็ดเพชฌฆาตเอาลูกยา	ให้ถ่วงลงคองคาน้ำไหล
เป็นเจ็ดขึ้นสิ้นเรื่องอรไท	ใครใครไม่ทันจะสงกา

จากพระราชนิพนธ์ในบางตอนนี้ ทำให้ทราบว่ากุลสตรีสมัยนั้นได้รับการฝึกฝนให้ปฏิบัติกับ การจัดตกแต่งผักและผลไม้เป็นพิเศษ

การแกะสลักวัสดุเนื้ออ่อนแต่เดิมนั้นมักเอาผลไม้หรือพืชบางชนิดมาแกะสลักเป็นรูปใบไม้ สัตว์ และลวดลายต่างๆ นำไปตกแต่งการแหงหยวก บางที่เรียกว่า การทำเครื่องสด ใช้ตกแต่ง สถานที่ทำเบญจาลำหรับบรตน้ำในการมงคลต่างๆ เช่น การตัดจุกหรือประดับธรรมมาสน์สำหรับพระ เทศน์ประดับเมรุหรือเชิงตะกอนเพื่อตั้งเผาศพ ฯลฯ ที่นำไปประกอบอาหารก็มี จะเห็นได้จากบทละครเรื่องสังข์ทอง พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย พระองค์ทรง บรรยายตอนนางจันท์เหวี่ยงแกะสลักขึ้นพักเป็นเรื่องราวของนางกับพระสังข์ ซึ่งผู้อ่านอาจรู้สึกว่ามันน่า เป็นไปได้ แต่เมื่อได้เห็นบานประตูดุสิต์ศน์เทพวาราม (ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ ณ พิพิธภัณฑ์สถาน แห่งชาติ กรุงเทพฯ) ซึ่งเป็นฝีมือพระหัตถ์ของพระองค์ จะเห็นว่าที่ทรงบรรยายไว้ในเรื่องสังข์ทองนั้น ไม่เกินความจริง

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้นเป็นข้อยืนยันได้ว่าการแกะสลักผักและผลไม้เป็นศิลปะของไทย ที่แม่บ้านแม่เรือนในสมัยก่อนมีการฝึกหัดเรียนรู้ ผู้ใดฝึกหัดจนเกิดความชำนาญก็จะได้รับการ ยกย่อง

ปัจจุบันการใช้เครื่องสดประดับตกแต่งสถานที่มีน้อยมาก ด้วยมีวัสดุอื่นมาทดแทน และช่าง สาขานี้หายาก ส่วนมากจะแกะสลักผักและผลไม้ตกแต่งอาหาร เนื่องจากธุรกิจการโรงแรม ภัตตาคาร ตลอดจนร้านอาหารมีมาก งานด้านการประกอบอาหารต้องแข่งขันกัน อาหารนอกจากจะ เลิศรสแล้วยังต้องสวยงามด้วย งานแกะสลักผักและผลไม้จึงมีส่วนช่วยตกแต่งอาหารได้มาก

คุณค่าของการแกะสลักผักและผลไม้

คุณค่าของงานแกะสลักผักและผลไม้มีมากมาย ทั้งในชีวิตประจำวัน โอกาสพิเศษ ซึ่งเป็น การอนุรักษ์ศิลปะของไทยไว้ การเรียนการแกะสลักนอกจากจะให้ความเพลิดเพลินระหว่างเรียนแล้ว ปัจจุบันถือว่าเป็นอาชีพแขนงหนึ่งได้

ประโยชน์ของการแกะสลักผักและผลไม้มีมากมาย เช่น

1. นำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่น

1.1 จัดตกแต่งผักและผลไม้ให้สวยงามนำรับประทาน

1.2 สะดวกแก่การรับประทาน

2. นำมาใช้ในโอกาสพิเศษ

2.1 นำมาใช้ในงานประเพณีต่างๆ เพื่อตกแต่งอาหารหวานคาวให้สวยงามเพื่อเลี้ยงพระ และรับรองแขก เช่น งานบวชนาค งานขึ้นบ้านใหม่ งานแต่งงาน ฯลฯ

2.2 งานวันสำคัญ เช่น งานขึ้นปีใหม่ การแกะสลักผลไม้เชื่อม หรือเชื่อมใส่ภาชนะที่เหมาะสมเป็นของขวัญไปกราบญาติผู้ใหญ่ หรือผู้ที่เคารพนับถือ

2.3 จัดในงานพระราชพิธีต่างๆ

3. จัดประกวดการแกะสลักผักและผลไม้เป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชาติ
4. จัดตกแต่งรถขบวนแห่ในเทศกาลต่างๆ เช่น แห่เทียนเข้าพรรษา รถบุปผชาติ ฯลฯ
5. ทำให้ผู้แกะสลักเกิดความภาคภูมิใจในผลงาน
6. กระตุ้นผู้ที่มีฝีมือรุ่นใหม่ให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

เกมเสี่ยงทายผลไม้

1. ครูนำเมล็ดผลไม้จำนวน 5 ชนิด ชนิดละเท่า ๆ กัน ตามจำนวนนักเรียนใส่กระป๋องให้นักเรียนจับสลาก

2. เมื่อนักเรียนทุกคนได้เมล็ดผลไม้แล้วครบทุกคนแล้ว ครูจึงทำนายลักษณะนิสัยของนักเรียนตามเมล็ดผลไม้ที่นักเรียนจับได้ คือ

2.1 เมล็ดมะขาม คนที่ได้เมล็ดมะขามอยู่ในมือ มักจะเป็นคนที่ใจคอหนักแน่น มีความอดทนสูง เป็นที่พึ่งของคนอื่นได้ นิสัยส่วนตัวจะเป็นคนที่ชอบเก็บตัว พูดจาตรงไปตรงมา ไม่กล้าแสดงออก เป็นคนคิดมากและไม่ยอมใครง่าย ๆ

2.2. เมล็ดละมุด คนที่จับได้เมล็ดละมุด เป็นคนที่มองโลกในแง่ดี เป็นคนที่มีอารมณ์อ่อนไหว รักธรรมชาติและชอบเสียงเพลง เป็นคนที่เชื่อคนง่าย ทำงานมักจะไม่ค่อยเรียบร้อย ชอบสบายและค่อนข้างจะเป็นคนขี้เกียจ

2.3 เมล็ดแตงโม เป็นคนที่มีความมั่นใจในตนเองสูง กล้าแสดงออก สุขภาพดี เป็นคนละเอียดถี่ถ้วน ขยันขันแข็งและตั้งใจทำงาน มักจะเอาแต่ใจตนเอง จู้จู้จุกจิกและไม่ค่อยมีเหตุผล โกรธง่ายแต่หายเร็ว

2.4. เมล็ดน้อยหน่า เป็นคนเปิดเผยจริงใจต่อคนอื่น รักสันโดษ ไม่ชอบมีเรื่องกับใคร มีเสน่ห์เป็นที่ชื่นชอบของคนทั่วไป แต่ถ้าโกรธใครจะฝังใจ เจ้าคิดเจ้าแค้นและไม่ยอมใคร

2.5. เมล็ดขนุน เป็นคนที่เป็นตัวของตัวเอง มีความจริงใจ มีลักษณะเป็นผู้นำ ชอบแสดงตัว นิสัยชอบคุยและพูดมาก และไม่ยอมเสียเปรียบใครง่าย ๆ

3. ครูสรุปให้นักเรียนว่า เมล็ดพืชแต่ละชนิดนั้นเวลาปลูก ควรที่จะปลูกรวมกัน เช่น เป็นสวน หรือเป็นไร่ ดังนั้นนักเรียนที่ได้เมล็ดพืชแต่ละชนิดควรจะมาอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม

4. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ส่งตัวแทนออกมาอธิบายถึงประโยชน์ของผลไม้ที่กลุ่มของตนเองจับได้หน้าชั้นเรียน

แบบฝึกหัดประเมินผลภาคความรู้หลังเรียน

แผนการสอนที่ 1

1. ข้อใดคือความหมายของการแกะสลัก
 - ก. การประดับตกแต่งให้สวยงาม
 - ข. การประดิษฐ์ลวดลายให้สวยงาม
 - ค. การประดิษฐ์วัสดุขึ้นมาใหม่ให้สวยงาม
 - ง. การประดิษฐ์ดัดแปลงให้รูปทรงวัสดุให้สวยงามยิ่งขึ้น
2. งานแกะสลักผักและผลไม้เป็นงานที่มีคุณลักษณะตามข้อใด
 - ก. เป็นงานที่ต้องฝึกฝนโดยใช้เวลานาน
 - ข. เป็นงานที่หญิงไทยต้องเรียนรู้และทำได้
 - ค. เป็นงานที่คนไทยส่วนใหญ่สามารถทำได้
 - ง. เป็นงานที่แสดงถึงความประณีตละเอียดอ่อน
3. ข้อใดเป็นวัตถุประสงค์สำคัญในการแกะสลักผักและผลไม้
 - ก. ทำให้เพลิดเพลิน
 - ข. เพื่อให้รสชาติดีขึ้น
 - ค. เพื่อดูน่ารับประทาน
 - ง. ทำให้รับประทานอาหารได้มาก
4. ผลดีที่ได้จากงานประดิษฐ์ด้วยการแกะสลักผักและผลไม้คือข้อใด
 - ก. ช่วยให้ฝึกฝนตนเอง
 - ข. ช่วยให้มีโอกาสได้แสดงฝีมือ
 - ค. ช่วยทำให้อาหารน่ารับประทาน
 - ง. ช่วยให้ได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

5. งานแกะสลักต้องอาศัยสิ่งใดเป็นสำคัญ
 - ก. เวลา
 - ข. ความอดทน
 - ค. ความตั้งใจจริง
 - ง. ความประหยัด
6. “งานแกะสลักจะต้องได้รับการฝึกฝนอย่างพิถีพิถัน “

คำกล่าวนี้หมายความว่าอย่างไร

 - ก. ฝึกบ่อยๆ
 - ข. ฝึกอย่างเอาจริงเอาจัง
 - ค. ฝึกด้วยวิธีการที่เหมาะสม
 - ง. ฝึกตามขั้นตอนอย่างถูกต้อง
7. นักเรียนควรปฏิบัติอย่างไรที่จะช่วยให้งานแกะสลักได้สืบทอดต่อไป
 - ก. ช่วยกันอนุรักษ์
 - ข. ให้ความสนใจ
 - ค. ช่วยซื้อผลงานแกะสลัก
 - ง. ช่วยเก็บรักษาผลงานไว้
8. งานแกะสลักผักและผลไม้ไม่มีความเป็นมาอย่างไร
 - ก. มีการสอนกันมาในสมัยก่อน
 - ข. มีการฝึกฝนกันในกลุ่มผู้สนใจ
 - ค. มีการสืบทอดกันมาเป็นเวลานาน
 - ง. มีการฝึกฝนสนใจในแต่ละครอบครัว
9. งานแกะสลักผักและผลไม้จัดเป็นศิลปะระดับใด
 - ก. ศิลปะชั้นสูง
 - ข. ศิลปะท้องถิ่น
 - ค. ศิลปะประยุกต์
 - ง. ศิลปะประจำชาติ

10. ข้อใดคือประโยชน์ของงานแกะสลักผักและผลไม้

- ก. เพื่อตกแต่งอาหารให้น่ารับประทาน
- ข. เพื่อจัดตกแต่งสถานที่ให้สวยงาม
- ค. แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของชาติ
- ง. ถูกทุกข้อ

แผนการสอนที่ 2

กลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ(งานประดิษฐ์ - งานช่าง)
เรื่อง หลักการแกะสลักเบื้องต้น

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
จำนวน 6 คาบ

สาระสำคัญ

งานแกะสลักผักสดและผลไม้ต่างๆ นอกจากจะเป็นศิลปะประจำชาติที่ต้องรักษาและส่งเสริม
แล้วยังเป็นพื้นฐานในการฝึกนิสัยการทำงานที่ดี

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนสามารถบอกชื่อวัสดุที่นำมาใช้ในการแกะสลักได้
2. นักเรียนสามารถบอกชื่อเครื่องมือและอุปกรณ์ที่นำมาใช้ในการแกะสลักได้
3. นักเรียนสามารถเลือกผักหรือผลไม้มาใช้ในการแกะสลักได้เหมาะสมกับลักษณะของชิ้นงาน

งาน

4. นักเรียนสามารถจับมีดแกะสลักได้ถูกวิธี
5. นักเรียนสามารถใช้มีดแกะสลักตั้งเป็นมุม 45 องศาได้
6. นักเรียนสามารถปอกผักและผลไม้โดยใช้มีดและมีดปอกผลไม้ได้อย่างถูกต้อง
7. นักเรียนสามารถเกล้าวัสดุเป็นรูปทรง ที่ต้องการก่อนการแกะสลักผักและผลไม้ได้เหมาะสมกับลักษณะของชิ้นงาน

เนื้อหา

1. วัสดุที่นำมาใช้ในการแกะสลัก
2. อุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ในการแกะสลัก
3. การเลือกผักและผลไม้ที่นำมาใช้ในการแกะสลัก

4. วิธีการจับมีดแกะสลักที่ถูกวิธี

5. การปอก การกลา ผักและผลไม้ก่อนนำมาแกะสลัก

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
2. ครูให้นักเรียนร้องเพลงเกี่ยวกับผักและผลไม้ (เพลงราววงเลือกผัก, เพลงจำใจผลไม้)
3. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับ ผักและผลไม้ที่มีชื่ออยู่ในเนื้อเพลงว่า มีผักและผลไม้ชนิดใดนำมาแกะสลักได้

ขั้นสอน

1. ครูแบ่งกลุ่มให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเล่นเกมแข่งขันกันเขียนชื่อผักและผลไม้ที่สามารถแกะสลักได้ภายในเวลาที่กำหนดให้
2. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาถึงจุดประสงค์ของการเรียนการสอนการแกะสลักผักและผลไม้ซึ่งนักเรียนจะได้เรียนเนื้อหาในภาคความรู้และทักษะในการปฏิบัติรวมทั้งการมีลักษณะนิสัยที่ดีในการทำงานอีกด้วย
3. ครูนำอุปกรณ์ที่จำเป็นในการแกะสลักมาให้ให้นักเรียนดู พร้อมทั้งอธิบายถึงการนำเครื่องมือแต่ละชนิดไปใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะงาน
4. ครูแจกเอกสารเกี่ยวกับวัสดุและอุปกรณ์ต่างๆ ที่นำมาใช้ในการแกะสลักผักและผลไม้ และการเลือกผักและผลไม้ที่จะนำมาใช้ในการแกะสลัก ให้นักเรียนศึกษาเอกสารจนเข้าใจ
5. ครูซักถามนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยใช้ของจริงและรูปภาพเกี่ยวกับวัสดุและอุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็นใช้ในการแกะสลัก เช่น ครูรูปภาพหรือของจริงเกี่ยวกับเครื่องมือในการแกะสลักให้นักเรียนดูแล้วถามว่าเครื่องมือชนิดที่ครูนำมาให้ดูชื่ออะไร นำไปใช้อย่างไร หรือวัสดุแต่ละชนิดเช่น ผักหอม มะละกอ แตงกวา สามารถนำมาแกะสลักเป็นอะไรได้บ้าง หรือครูซักถามนักเรียนว่า ถ้าจะแกะสลักเป็นดอกไม้ เช่น ดอกกุหลาบ ควรจะใช้วัสดุอะไรแกะ หรือถ้าจะแกะสลักไปไม้ควรจะใช้อะไรแกะได้บ้าง ฯลฯ

6. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาถึงจุดประสงค์ของการแกะสลัก การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ รวมถึงลักษณะนิสัยในการทำงานที่ต้องการ เช่น ความอดทน ประณีต ความประหยัด การเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ ความสะอาด ฯลฯ

7. ครูและนักเรียนช่วยกันเตรียมวัสดุและเครื่องมือเครื่องใช้ในการแกะสลัก เช่น มีดแกะสลัก มีดปลายแหลม มีดปอกผลไม้ อ่างน้ำ เชียง ผ้ากันเปื้อน จานแบน ผักและผลไม้

8. ครูนำภาพการจับมีดที่ถูกวิธีให้นักเรียนดูแล้วสาธิตการจับมีดให้นักเรียนดูแล้วให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ครูตรวจและแก้ไขคนที่ยังจับมีดไม่ถูกต้อง

9. ครูสาธิตการใช้มีด 45 องศา โดยใช้วัสดุที่เตรียมมา เช่น ฟักทอง หัวผักกาด หัวแครอท ฯลฯ แล้วให้นักเรียนปฏิบัติตาม ครูคอยแก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียน

10. ครูสาธิตการปอกผลไม้โดยใช้มีดปอกผลไม้ (มีดสองคม) และมีดปอก (มีดปลายแหลม) การตัด การหันวัสดุก่อนการนำมาแกะสลัก แล้วให้นักเรียนปฏิบัติตาม ครูคอยตรวจและแก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียน

11. ครูสาธิตการเกลารั้ววัสดุเป็นรูปทรงที่ต้องการก่อนนำมาแกะสลัก เช่น แต่งรูปทรงให้เป็นรูปไข่ไม้หรือเกลารูปครึ่งวงกลม เป็นต้น แล้วให้นักเรียนลงมือปฏิบัติตาม โดยครูสังเกตและให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ แก้ไขข้อบกพร่อง

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับวัสดุและอุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการแกะสลักและคุณลักษณะที่ดีในการทำงาน เช่น ความสะอาด ความประณีตสวยงาม ความอดทน ความประหยัด และการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นต้น

สื่อการเรียนการสอน

1. แผนภูมิเพลงร่ำวงเลือกผัก
2. แผนภูมิเพลงจำใจผลไม้
3. เกมแข่งขันเขียนชื่อผักและผลไม้
4. มีดปอกผลไม้
5. มีดปอก

6. มีดแกะสลัก
7. กรรไกร
8. จาน
9. อ่างน้ำ
10. ผ้ากันเปื้อน
11. เอกสารประกอบการเรียนเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ในการแกะสลัก
12. ผักและผลไม้ต่างๆ เช่น พริกทอง แครอท

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการปฏิบัติงานตามหัวข้อต่อไปนี้
 - ความสนใจและความตั้งใจในการทำงาน
 - ความสามารถในการทำงาน
3. ตรวจผลงาน

เอกสารประกอบการเรียน แผนที่ 2

วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการแกะสลัก

ลักษณะของงานแกะสลัก

งานแกะสลักวัสดุเนื้ออ่อนที่ปรากฏมีหลายลักษณะจึงจำแนกลักษณะของงานตามวิธีการแกะสลัก ได้แก่

1. รูปร่องลึก เป็นการเจาะเนื้อวัสดุให้เป็นร่องลึกตามลวดลายหรือลักษณะงานที่ออกแบบไว้
2. รูปนูน เป็นการแกะสลักเนื้อวัสดุสูงขึ้นจากพื้น คือ การแกะสลักพื้นให้ต่ำลง ให้ตัวลายนูนสูงขึ้นมา

3. รูปลอยตัว เป็นการแกะสลักที่มองเห็นได้โดยรอบทุกด้าน

สำหรับรูปแบบที่เสนอแนะในคู่มือครูเล่มนี้มิได้แกะลักษณะใดลักษณะหนึ่งโดยเฉพาะ แต่จะเป็นการผสมผสานกันทั้งสามลักษณะ

เครื่องมือ

วัสดุเนื้ออ่อนที่นำมาแกะสลัก มีหลายชนิดแต่ละชนิดมีความอ่อนแตกต่างกัน ควรเลือกเครื่องมือให้เหมาะสมกับวัสดุดังนี้

1. มีดบาง ได้แก่ มีดที่ใช้หั่นของทั่วๆไป ในงานแกะสลักใช้สำหรับ หั่น ตัด ปาด เกลาให้ได้รูปทรงที่ต้องการ

3. มีดแกะสลักของสด มีลักษณะเป็นมีดขนาดเล็กปลายเรียวแหลม ต่อด้วยโลหะเขาสัตว์หรือไม้ ในงานแกะสลักใช้แกะสลักพืช หัก ผัก ผลไม้ อาจใช้แกะสลักสับหรือเทียนได้

3. เครื่องมือแกะสลักเป็นชุด มีลักษณะเหมือนลิ้ว แต่ขนาดเล็ก ทำด้วยเหล็กต่อด้วยไม้ มีจำหน่ายเป็นกล่องหรือแยกเดี่ยว รูปร่างต่างๆ กัน เช่น เครื่องมือรูปตัววี เครื่องมือรูปตัวยู เครื่องมือหน้าตัดเฉียง และหน้าตัดตรง ใช้แกะสลักเทียนและสับ

4. มีดตัดโฟม มีลักษณะใบมีดบางและคมมากเลื่อนเข้าออกจากตัวด้ามให้สั้น - ยาวได้ตามความต้องการ ใบมีดทำรอยไว้สำหรับหักได้เป็นส่วนๆ เมื่อหมดคม เป็นมีดที่เปลี่ยนใบมีดได้ มีดตัดโฟมใช้ตัด ฉล ปาด เชือนโฟมให้เป็นลวดลายที่ต้องการ

การเก็บรักษาเครื่องมือ

มีดแกะสลักและมีดบางต้องลับให้คมเสมอ ผลงานแกะสลักจะเรียบและเส้นดูคม เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้แกะสลักคม หลังการใช้ต้องลับทุกครั้ง เช็ดให้แห้งเก็บใส่กล่องที่จัดไว้โดยเฉพาะ เก็บไว้ในที่แห้งมือเด็ก

เครื่องมือแกะสลักเป็นชุด ใช้แล้วเช็ดด้วยน้ำมันเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดสนิม เก็บใส่กล่องให้เรียบร้อย

มีดตัดโฟม หลังการใช้ทุกครั้งต้องเลื่อนใบมีดเข้าเก็บในตัวด้ามเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับพืช ผักและผลไม้ที่นำมาแกะสลักได้

ปัจจุบันประเทศไทยมีการพัฒนาทางเทคโนโลยีทางการเกษตรอย่างมาก เราจึงมีพืชผักและผลไม้หลายชนิดรับประทานตลอดปี ซึ่งแต่เดิมนั้นผัก ผลไม้บางชนิดจะมีเฉพาะฤดู ในปัจจุบันสามารถใช้เทคโนโลยีการเกษตรช่วยในการผลิต ทำให้ผลไม้หลายชนิดออกผลได้โดยไม่ต้องคอยฤดูกาล

พืชผักผลไม้หลายชนิดมีคุณสมบัติที่สามารถนำมาแกะสลักได้ ผู้แกะสลักควรศึกษาลักษณะตลอดจนการเก็บรักษาให้สด ดังข้อเสนอแนะต่อไปนี้

แตงกวา เป็นผักที่ปลูกขายให้ผลเร็ว นำไปประกอบอาหารได้หลายชนิด รับประทานเป็นผักดิบ หรือนำไปประกอบอาหารให้สุก เวลาซื้อเลือกผิวสดสีเขียวปนขาวไม่เหลือง นำแตงกวามาแกะสลักได้หลายรูปแบบ เช่น กระเช้าใส่ดอกไม้เล็กๆ แกะเป็นรูปดอกไม้ ใบไม้ เมื่อแกะเสร็จล้างด้วยน้ำเย็นใส่กล่องแช่เย็นไว้ หรือใช้ผ้าขาวบางชุบน้ำคลุมไว้จะสดและกรอบ

มะเขือเทศ มีหลายพันธุ์ทั้งผลเล็กและผลใหญ่ บางพันธุ์มีผลเล็กเป็นช่อเรียกว่ามะเขือเปรี้ยว มะเขือเทศผลใหญ่ มะเขือเทศสีดาและมะเขือเปรี้ยว มีผิวเป็นมันสีและลักษณะของผลสวยงาม เหมาะแก่การนำไปตกแต่งอาหาร เวลาซื้อเลือกผลที่มีผิวสด ขาวสีเขียว มักนำมะเขือเทศมาแกะสลักเป็นดอกไม้ หรือฝานผิวนำมาวางเป็นดอกกุหลาบ เมื่อแกะสลักเสร็จควรล้างด้วยน้ำเย็นไม่ควรแช่น้ำจะทำให้เสียลิ้ม ไม่สวย ใส่กล่องแช่เย็นเวลาจัดจุ่มในน้ำเย็นอีกครั้งช่วยให้สด

มะเขือ มีหลายพันธุ์แต่ละพันธุ์มีลักษณะของผลและชื่อแตกต่างกัน เช่น มะเขือยาว มะเขือม่วง มะเขือเปราะพันธุ์ไข่เต่า มะเขือเจ้าพระยา มะเขือเสวย การซื้อควรเลือกผลที่มีผิวเรียบ ไม่มี

รอยหนองเจาะ ขั้วสีเขียวสด มะเขือม่วงและมะเขือยาวเหมาะที่จะแกะเป็นใบไม้ มะเขือเปราะนำมาแกะสลักเป็นดอกไม้ ใช้เป็นผักจิ้ม เมื่อแกะสลักเสร็จควรแช่น้ำผสมน้ำมะนาวทำให้ไม่ดำ ในฤดูที่มะนาวมีราคาแพง อาจใช้น้ำมะขามแทน

กะหล่ำปลี มีหลายพันธุ์ มีสีต่างๆ กัน เช่นสีเขียวอ่อน สีเขียวเข้ม และสีม่วง กะหล่ำปลีเป็นผักที่มีขายตลอดปี การซื้อควรเลือกซื้อที่มีใบสดกรอบ นำกะหล่ำปลีมาแกะสลักรูปใบไม้ได้สวยงาม ทั้งพันธุ์สีเขียวและสีม่วง เหมาะที่จะนำไปตกแต่งอาหาร การเก็บรักษาเมื่อแกะสลักเสร็จแล้วแช่น้ำเย็นไว้ประมาณ 10 นาที เก็บใส่กล่องเข้าตู้เย็น เวลาจัดนำมาจุ่มน้ำเย็นอีกครั้งผักจะสดนาน

มะระขี้นก เป็นผักที่มีรสขมจัด แต่มีคุณค่าทางอาหารสูง รับประทานได้ทั้งดิบและทำให้สุก เวลาซื้อ เลือกผลที่มีสีเขียวปนสีขาว มะระแก่จัดใกล้สุก มีสีเขียวปนเหลือง ไม่ควรนำมาแกะสลัก เพราะไม่กรอบ มะระขี้นกแกะสลักรูปดอกไม้ตกแต่งชุดน้ำพริกได้สวยงาม

พริก มีหลายพันธุ์ เช่น พริกชี้หนู พริกหยวก พริกชี้ฟ้า พริกเหลือง พริกมีผิวเป็นมัน สีสด สีของพริกสวยงาม เหมาะที่จะแกะเป็นดอกไม้ตกแต่งอาหาร เช่นแกะสลักเป็นดอกหน้าวัว เป็นต้น เวลาซื้อเลือกที่มีขั้วสีเขียวสด เมื่อแกะสลักเสร็จแช่น้ำไว้ปลายกลีบจะม้วน

ต้นหอม เป็นผักที่ปลูกได้ตลอดปี ใบหอมสีเขียวสด นำมาจักเป็นใบไม้ หรือจักฝอยแช่น้ำใบที่จักจะงอ ส่วนที่เป็นหัวจักเป็นดอกไม้เล็กๆ สีขาว ใช้แต่งจานอาหารได้สวย การเก็บใช้ใบตองห่อหรือใช้ผ้าขาวบางชุบน้ำคลุมไว้

หัวผักกาด ส่วนที่นำมารับประทานอาหารได้แก่ ราก ถ้าเก็บไว้นานเนื้อจะฟ้าม รสหวานหมดไป เวลาซื้อเลือกหัวที่มีน้ำหนักมากกว่าน้ำหนักเบา ไม่มีหนองเจาะ และก้านใบสีเขียวสด นำหัวผักกาดมาแกะสลักได้หลายรูปแบบ เช่น ดอกไม้ ใบไม้ สัตว์ตัวเล็กๆ ถ้าต้องการให้มีสีสันทใช้สีผสมอาหารย้อมได้ เมื่อแกะสลักเสร็จแล้วควรแช่ไว้ในน้ำเย็นจะสดนาน เวลาจัดจึงนำขึ้นจากน้ำ

แครอท เป็นผักที่มีลักษณะคล้ายหัวผักกาด แต่มีสีส้ม และรสหวานกว่า รับประทานได้ทั้งดิบและทำให้สุกหรือนำไปดอง การซื้อเลือกหัวตรงๆ สีส้มสดและก้านสีเขียวสด แครอทที่เก็บไว้นานเนื้อจะฟ้ามเช่นเดียวกับหัวผักกาด นำแครอทมาแกะสลักเป็นดอกไม้ ใบไม้ สัตว์ตัวเล็กๆ ได้สวยเพราะมีสีส้มสดเมื่อแกะเสร็จแล้วแช่น้ำเย็นไว้ เวลาจัดจึงนำขึ้นจากน้ำ สีจะสดไม่แห้ง

ขิง เป็นพืชที่นิยมรับประทานกันมาก ประกอบอาหารได้หลายชนิด เวลาซื้อมาแกะสลักเลือกลักษณะของเหง้าตามรูปร่างที่ออกแบบไว้ นำขิงมาแกะสลักเป็นช่อดอกไม้ ดอกไม้เดี่ยวๆ

ใบไม้ สัตว์ตัวเล็กๆ ได้สวย ชิงอ่อนเมื่อบีบมะนาวสีสียจะเปลี่ยนเป็นสีชมพู นำไปรับประทานสดๆ หรือดองใช้เป็นเครื่องเคียง

เผือก หัวเผือกที่ผิวมีขนทำให้คันมือเวลาปอกเปลือก นิยมนำเผือกมาประกอบอาหารทั้งคาวและหวาน เวลาซื้อเลือกหัวใหญ่กาบสีเขียวยสด นำเผือกมาแกะสลักเป็นผอบ ภาชนะใส่อาหาร ดอกไม้ ใบไม้ และสัตว์ได้สวยงาม ขณะแกะสลักไม่ควรล้างน้ำเพราะจะเป็นเมือก เมื่อแกะสลักเสร็จล้างด้วยน้ำผสมสารส้มเจือจาง หรือน้ำมะขามจะทำให้เผือกขาว ถ้าแกะสลักเพื่อนำไปเชื่อมให้แช่น้ำปูนใส

มันฝรั่ง ชาวยุโรปนิยมบริโภคมันฝรั่งเป็นอาหารหลัก มันฝรั่งชอบขึ้นในที่ที่มีอากาศเย็นจึงปลูกกันมากที่จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีภาษาท้องถิ่นทางภาคเหนือเรียกต่างๆ กัน เช่น มันอาลู มันกัลยา เวลาซื้อต้องเลือกที่มีผิวสด ไม่มีตำมาก และไม่เหี่ยว มันฝรั่งมีเนื้ออ่อนและเนียนจึงแกะสลักง่าย นำมันฝรั่งมาแกะสลักเป็นรูปใบไม้ ดอกไม้ สัตว์ต่างๆ เช่น ปลา ปู หงส์ เบ็ดนก และสัตว์เล็กๆ ได้สวยงาม เมื่อปอกเปลือกแล้วนำไปแช่น้ำผสมน้ำมะนาวจะไม่ดำ

มันเทศ เป็นพืชหัวที่มีราคาไม่แพงนักเหมาะที่จะนำมาแกะสลักตกแต่งอาหารหรือเชื่อม เวลาซื้อเลือกหัวที่มีผิวสด ไม่มีรูแมลงเจาะ มันเทศที่เก็บไว้นานจะไม่หวาน เลือกลักษณะของหัวให้เหมาะสมกับงานที่ออกแบบไว้ เช่น แกะสลักนกหรือหงส์ ควรเลือกหัวที่มีลักษณะคล้ายหัว ตัว และหางนก เมื่อแกะสลักเสร็จแล้วนำไปแช่น้ำผสมน้ำมะนาวหรือน้ำมะขาม ผิวจะเหลืองนวล ไม่ดำ ถ้าเชื่อมให้แช่น้ำปูนใส

หอมหัวใหญ่ การเลือกซื้อควรเลือกซื้อหัวที่มีลักษณะแข็ง ลักษณะของหอมหัวใหญ่เหมาะที่จะนำมาแกะสลักเป็นดอกบัว ดอกเบญจมาศ หรือนำมาเจียนเป็นรูปใบไม้ เมื่อแกะสลักเสร็จแช่น้ำเย็นไว้ประมาณ 10 นาที กลับจะแข็ง เก็บใส่กล่องแช่เย็น หรือใช้ใบตองชุบน้ำห่อไว้ เวลาจัดจึงนำมาล้างด้วยน้ำเย็นอีกครั้ง กลับจะแข็งทน

ฟักทอง เรานำฟักทองมาประกอบอาหารได้หลายชนิด ทั้งคาวและหวาน เช่น ผัด แกงเลียง สลัดขยาเชื่อม แกงบวด เวลาซื้อฟักทองต้องเลือกผลที่แก่จัด เนื้อสีเหลืองอมเขียว ฟักทองผลเล็กนำมาแกะสลักเป็นภาชนะใส่อาหารหรือแจกัน ผลใหญ่เนื้อหนานำมาแกะสลักเป็นดอกไม้ลวดลายต่างๆ หรือรูปสัตว์ได้สวยงามนำไปทำของหวานหรือตกแต่งอาหาร เมื่อแกะสลักเสร็จแล้วไม่ควรแช่น้ำเพราะจะทำให้ฟักทองเปลี่ยนสีและเน่าเร็ว ให้ล้างน้ำใส่กระถางใบตองทำฝาปิดหรือใช้ผ้าขาวบางชุบ

น้ำคลุมไว้ ถ้าแช่เย็นจะเก็บได้ประมาณ 2 - 3 วัน สภาพยังคงสดอยู่ ถ้านำไปเชื่อมต้องแช่น้ำปูนใสไว้ประมาณ 3 - 4 ชั่วโมง เนื้อฟักทองจะไม่ละ

น้ำเต้า ผิวของน้ำเต้าสีเขียวอ่อนเป็นมันเนียน เวลาซื้อเพื่อนำมาแกะสลักเลือกลักษณะและขนาดของผลให้เหมาะสมกับงานที่ออกแบบไว้ เลือกผิวที่ไม่มีตำหนิ ผิวน้ำเต้าบางมากเป็นรอยได้ง่าย น้ำเต้ามีลักษณะเหมาะที่จะแกะเป็นภาชนะใส่อาหารหรือแจกัน ระหว่างที่แกะต้องล้างน้ำบ่อยๆ เพราะน้ำเต้ามียางมากทำให้ร่องที่แกะดำ เมื่อแกะสลักเสร็จล้างด้วยน้ำเย็น ห่อใบตองหรือใช้ผ้าขาวบางชุบน้ำใส่ตู้เย็นไว้ เวลาจัดจึงนำมาล้างด้วยน้ำเย็นอีกครั้งทำให้ผิวสด

มันแกว เป็นพืชหัวที่มีเนื้อกรอบมาก นำมันแกวมาแกะสลักดอกไม้ สัตว์ตัวเล็กๆ ขณะที่แกะสลักต้องระวังเพราะหักง่าย เมื่อแกะสลักเสร็จล้างด้วยน้ำเย็น ห่อใบตองหรือคลุมด้วยผ้าขาวบางชุบน้ำใส่ตู้เย็นไว้

แตงโม เป็นผลไม้ที่มีสีสวยทั้งเปลือกและเนื้อ เวลาซื้อเลือกลักษณะของผลให้เหมาะสมกับงานที่ออกแบบไว้ นำแตงโมมาแกะสลักเป็นภาชนะแบบต่างๆ เนื้อแตงโมสลักเป็นรูปดอกไม้หรือลวดลายนำไปจัดร่วมกับผลไม้ชนิดอื่นช่วยให้ผลไม้ชุดนั้นมีสีสันสวยงาม เมื่อแกะสลักเสร็จใช้ผ้าขาวบางชุบน้ำหมาดๆ คลุมไว้ ใกล้เวลารับประทานจึงเอาผ้าขาวบางที่คลุมไว้ออก

น้อยหน่า เป็นผลไม้รสหวานมัน น้อยหน่าที่นำมาควั่นเมล็ดควรเลือกผลใหญ่ ताใหญ่ ไม่่งอม ควั่นแล้วนำเปลือกปิดไว้ดังเดิม

เงาะ เป็นผลไม้ที่เปลือกมีสีสวยเหมาะที่จะจัดร่วมกับผลไม้อื่นๆ ทำให้ผลไม้ชุดนั้นมีสีสันสวยงาม นำเงาะมาควั่นเมล็ดออก ใช้จันทน์สอได้แทน เนื้อเงาะมีสีขาวใสเมื่อสอได้สุก จะเห็นจันทน์สีต่างๆ ที่บรรจุแทนเมล็ด

ละมุด ที่นำมาแกะสลักควรเลือกผลสวยไม่่งอม แกะสลักเป็นลวดลายต่างๆ เมื่อแกะสลักเสร็จล้างด้วยน้ำเย็น ใส่กล่องเข้าตู้เย็น หรือใช้ผ้าขาวบางชุบน้ำหมาดๆ คลุมไว้

มะพร้าว มะพร้าวอ่อนเป็นผลไม้ที่นิยมรับประทานกันมาก นอกจากรับประทานสดๆ แล้วยังนำไปประกอบอาหารต่างๆ ได้ นำมะพร้าวอ่อนมาแกะสลักโดยแกะสลักเปลือก ลักษณะเหมือนกลีบดอกไม้ ใช้เป็นภาชนะใส่อาหาร เช่น ห่อหมกมะพร้าวอ่อน สังขยา เมื่อแกะสลักเสร็จแช่น้ำผสมสารส้มช่วยให้เปลือกไม่ดำ

อุปกรณ์ที่ใช้ในการแกะสลักผักและผลไม้

อุปกรณ์ที่ใช้ในการแกะสลักผักและผลไม้ ได้แก่

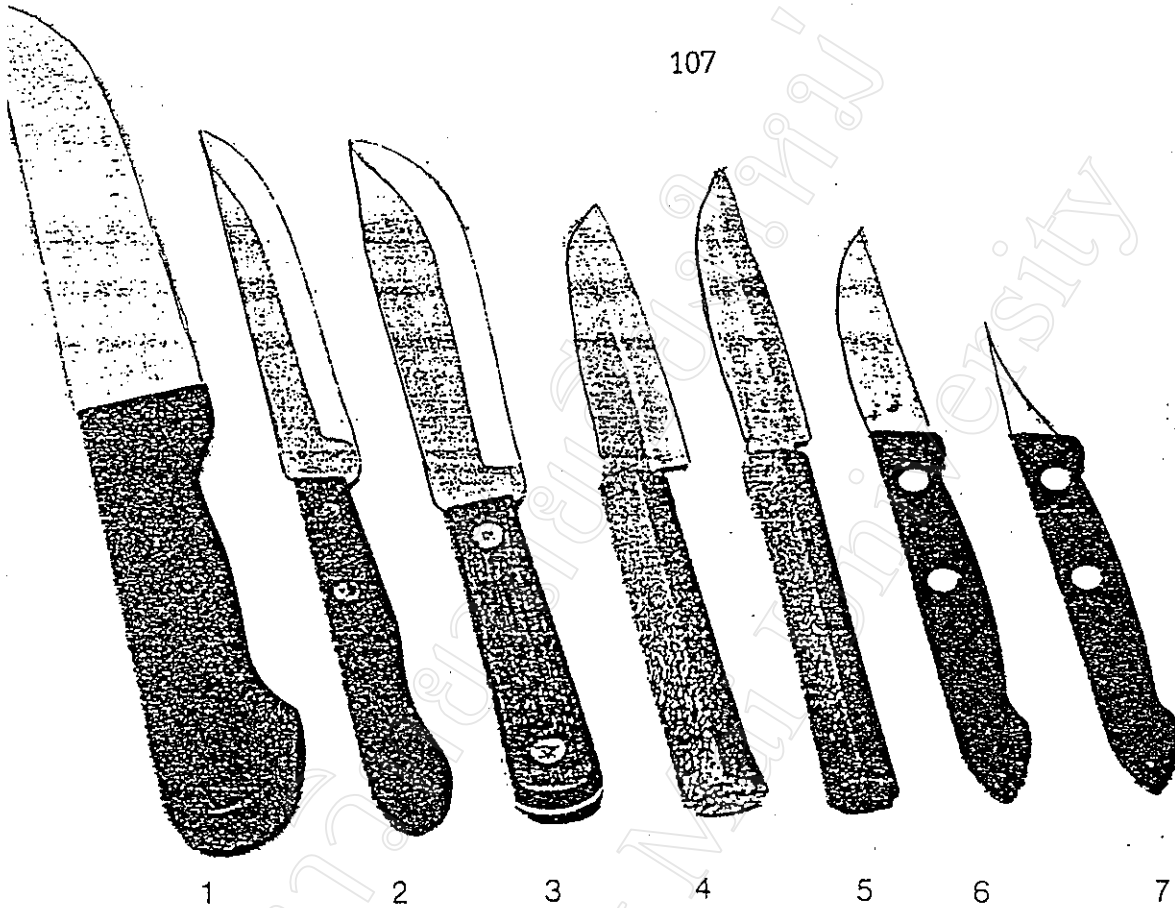
1. ภาชนะใส่ผักหรือผลไม้ที่นำมาแกะสลัก เช่น จาน ถาด
2. ภาชนะใส่ผักหรือผลไม้ขณะที่แกะสลัก
3. ภาชนะสำหรับใส่น้ำสำหรับล้างหรือแช่ผัก
4. ผ้าขาวบาง ใช้คลุมผักหรือผลไม้ การใช้ผ้าขาวบางชุบน้ำหมาด ๆ คลุมผักหรือผลไม้ที่แกะสลักช่วยให้ผักและผลไม้สด
5. ไม้ตongหรือไม้บั่ว ใช้ท่อนักช่วยให้ผักสดนาน
6. กล่องใส่ผักหรือผลไม้

ลำดับขั้นการฝึกแกะสลักผักและผลไม้

1. ฝึกออกแบบ โดยร่างแบบในกระดาษเพื่อวางแผนว่าจะแกะรูปอย่างไร ใช้วัสดุอะไรบ้าง จะจัดอย่างไร และต้องใช้งบประมาณเท่าไร เมื่อออกแบบแล้วพิจารณาว่าจะจัดองค์ประกอบของภาพสวยงามตามความต้องการหรือไม่

2. ฝึกเกลาให้ได้รูปทรงตามที่ออกแบบไว้
3. ฝึกแกะสลักวิธีเจาะร่อง
4. ฝึกแกะสลักใบไม้แบบต่างๆ
5. ฝึกแกะสลักดอกไม้ชนิดปลายกลีบแหลม
6. ฝึกแกะสลักดอกไม้ชนิดปลายกลีบมน

เมื่อฝึกหัดแกะสลักได้รูปทรงที่ต้องการแล้ว ควรฝึกให้เกิดทักษะและแกะสลักอย่างรวดเร็ว เนื่องจากผักและผลไม้เหี่ยวเร็ว

หมวดเครื่องมือและอุปกรณ์

ก่อนตัดสินใจเลือกซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์ในการแกะสลัก ปอก คำนวณ โปรดพิจารณาคุณสมบัติ ลักษณะที่เหมาะสมที่จะช่วยให้การทำงานสะดวกและได้ผลดี ตลอดจนการดูแลรักษา วิธีเลือกเครื่องมือมีดังนี้

หมายเลขที่ 1 มีดหั่น มีดด้ามใหญ่ ตัวมีดยาวปลายแหลม ใช้หั่นผักผลไม้ขนาดใหญ่

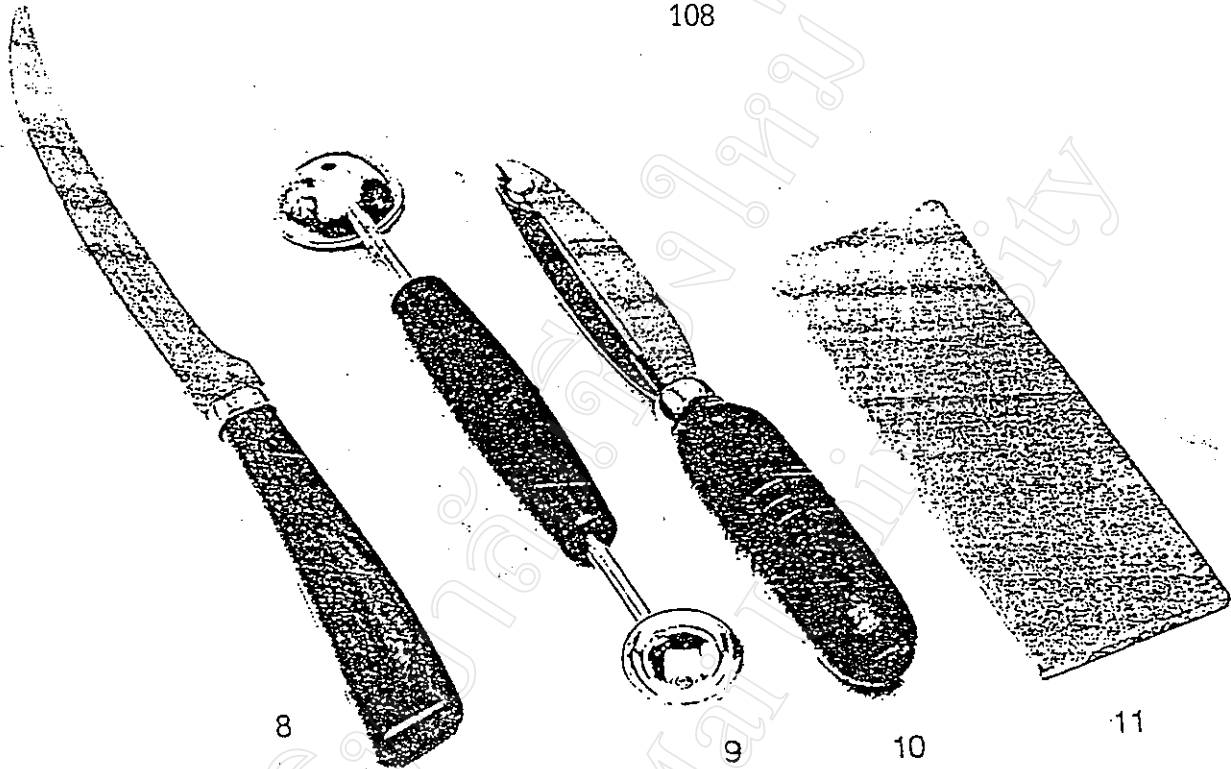
หมายเลขที่ 2,3 มีดบาง ใบมีดยาวปลายแหลม ใช้ปอก หั่น ตัด ผักผลไม้ขนาดกลาง

หมายเลขที่ 4,5 มีดบาง ใช้ปอก หั่น ผักผลไม้ขนาดเล็ก

หมายเลขที่ 6 มีดบาง ด้ามเล็ก ใช้ปอก เกลา ปาด ผักและผลไม้เพื่อเตรียมจะ

แกะสลัก

หมายเลขที่ 7 มีดแกะสลัก หรือมีดคว้านปลายแหลมเรียวเล็ก คมบาง ใช้สำหรับคว้าน แกะสลัก เขาให้เป็นร่องและใช้ในการตัดเส้นลวดลายต่างๆ มีดแกะสลักเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญมาก จะต้องมีความคมสม่ำเสมอ

หมายเลขที่ 8 มีดคมโค้ง ใบมีดยาวโค้งเล็กน้อย มีคมมีดหักเหมือนฟันเลื่อย ใช้ปาดเนื้อผลไม้ที่เป็นทรงกลม เช่น แตงโม

หมายเลขที่ 9 ที่ตัดทรงกลม เป็นที่ตัดผักผลไม้ มีด้ามจับตรงกลาง ปลายสองข้างเป็นครึ่งวงกลม

หมายเลขที่ 10 มีดมีคมทั้งสองด้านหันเข้าหากัน ใช้ปอกเปลือกผักและผลไม้

หมายเลขที่ 11 หินลับมีด เลือกชนิดหินละเอียด เพราะมีดแกะสลักมีคมบาง

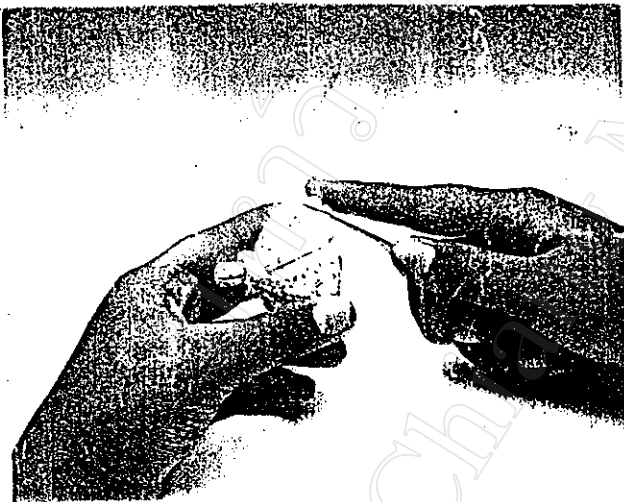
เตรียมอุปกรณ์

1. เชียงไม้ สำหรับรองรับเมื่อต้องการหันผักและผลไม้
2. ภาชนะใส่น้ำสำหรับแช่ผักที่แกะสลักเสร็จแล้ว
3. ถาดรองรับเศษผักผลไม้ ขณะที่กำลังแกะสลัก
4. ผ้าขาวบาง สำหรับคลุมผักและผลไม้ที่แกะสลักเสร็จแล้ว
5. ผ้าเช็ดมือ
6. ที่ฉีดน้ำ เลือกที่มีละอองเล็กขนาดเหมาะสมมือ

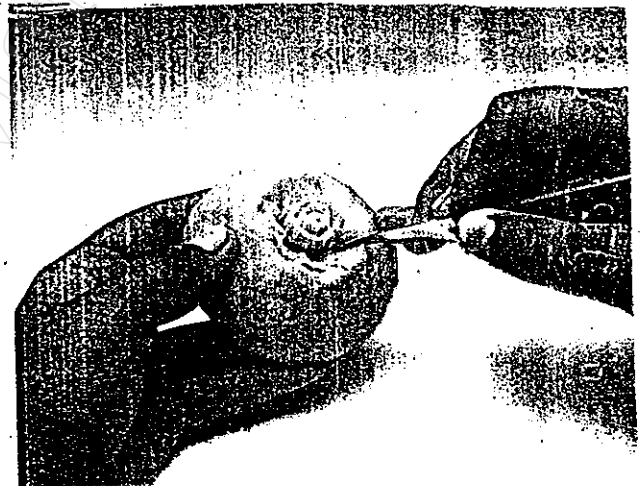
7. ภาชนะจัดผักและผลไม้ที่แกะสลักเสร็จแล้ว เช่น จาน แก้ว ถาด โถก พาน ฯลฯ
8. กล่องพลาสติกหรือถุงพลาสติกใส่ผักและผลไม้ที่แกะสลักเสร็จ เพื่อรอการจัดแช่ตู้เย็น

วิธีเก็บรักษา

1. วัสดุที่นำมาแกะสลักบางชนิดมียาง ต้องล้างยางที่คมมีด ด้วยมะนาวหรือน้ำมัน แล้วจึงล้างน้ำให้สะอาดเช็ดให้แห้ง
2. มีดแกะสลักต้องมีความคมสม่ำเสมอ ผักและผลไม้จะได้ไม่ช้ำ
3. หลังใช้งานเรียบร้อยแล้ว ต้องทำความสะอาด เช็ดให้แห้ง เก็บปลายมีดในฝักหรือปลอกที่ทำด้วยโฟม ดังรูป เพื่อป้องกันไม่ให้ปลายมีดไปกระทบกับของแข็งจะทำให้เป็นอุปสรรคในการใช้และการแกะสลัก

จับมีดแบบหันผัก

จับมีดแบบจับดินสอ

ข้อเสนอแนะ

วิธีจับมีดควาน

เครื่องมือที่ใช้แกะสลักที่สำคัญ คือ มีดควาน มีวิธีจับมีดดังนี้

แบบที่ 1 จับมีดแบบหันผัก มือขวาจับด้ามมีดอย่าให้แน่นเกินไป นิ้วชี้กดสันมีด มือซ้ายจับผักหรือผลไม้

แบบที่ 2 จับมีดแบบจับดินสอ มือขวาจับด้ามมีด นิ้วชี้กดสันมีด เหลือปลายมีดประมาณ 2 - 3 เซนติเมตร มือซ้ายจับผักหรือผลไม้

เพลงจำใจผลไม้

จำใจผลไม้ แดงไทย แดงกวา ขนุน น้อยหน่า พุทรา มังคุด ละมุด ลำไย มะเฟือง
มะไฟ มะกรูด มะนาว มะพร้าว ส้มโอ พัก แผลง แดงโม ไชโย โห่หิ้ว

เพลงรำวงเลือกผัก

รำวง โฉมยง รำวงเลือกผัก ผักนี้มีคุณยิ่งนัก ผักนี้มีคุณยิ่งนัก ขอเชิญกินผัก ถูกหลัก
อนามัย

แบบฝึกหัดประเมินผลภาคความรู้หลังเรียน.**แผนการสอนที่ 2**

1. พืชผักชนิดใดเหมาะสมที่สุดสำหรับนำมาแกะสลักเป็นดอกกุหลาบ
 - ก. มะระ
 - ข. มะเขือ
 - ค. แตงกวา
 - ง. มะเขือเทศ
2. วัสดุที่จะนำมาใช้ในงานแกะสลักจะต้องมีเนื้ออย่างไร
 - ก. ย้วย
 - ข. บาง
 - ค. อ่อน
 - ง. แข็ง
3. ผลไม้ชนิดใดที่ใช้มีดคว้านได้สะดวกที่สุด
 - ก. ส้ม
 - ข. ส้มโอ
 - ค. ลางสาด
 - ง. ลำไย, เงาะ
4. การจับเครื่องมือเพื่อการแกะสลัก ควรปฏิบัติอย่างไร
 - ก. จับตามสบาย
 - ข. จับตามความถนัด
 - ค. จับให้แน่นและเหมาะสมมือ
 - ง. จับให้ถนัดและเหมาะสมมือ

5. การปกผลไม้โดยใช้มีดที่เป็นเหล็กจะเกิดผลเสียอย่างไร
 - ก. จะทำให้ผลไม้ดำ
 - ข. จะทำให้ผลไม้ช้ำ
 - ค. จะทำให้ผลไม้มีรอย
 - ง. จะทำให้ผลไม้ไม่สวย
6. การแกะสลักจะเรียบร้อยสวยงามได้ต้องอาศัยสิ่งสำคัญตามข้อใด
 - ก. เวลาในการแกะสลัก
 - ข. วัสดุที่นำมาแกะสลัก
 - ค. เครื่องมือ, เครื่องใช้
 - ง. การฝึกฝนจนชำนาญ
7. เครื่องมือที่ใช้เพื่อการแกะสลักควรได้รับการดูแลอย่างไร
 - ก. เก็บไว้ในที่ปลอดภัย
 - ข. ไม่ควรนำไปใช้ในงานอื่น
 - ค. ระมัดระวังในการใช้งาน
 - ง. ให้ใช้งานได้และปลอดภัย
8. เหตุใดการปกผลไม้จึงต้องใช้มีดคมๆ ปอก
 - ก. ทำให้ปอกได้ดีขึ้น
 - ข. ทำให้ปอกได้เร็วขึ้น
 - ค. ทำให้เนื้อผลไม้ไม่ช้ำ
 - ง. ทำให้ปอกได้ง่ายยิ่งขึ้น
9. การปกผลไม้ไม่ควรปฏิบัติตามข้อใด
 - ก. ไม่ควรใช้มีดทองเหลืองปอก
 - ข. ไม่ควรใช้มีดที่คมเกินไปปอก
 - ค. ขณะปอกไม่ควรขยับมีดหลายครั้ง
 - ง. วางผลไม้ที่ปอกเสร็จแล้วทิ้งไว้นานๆ

10. การปกผลไม้ควรปกอย่างไร

- ก. ปกจากหัวไปหาปลาย
- ข. ปกจากปลายไปหาหัว
- ค. ปกจากตรงกลางไปหาหัว
- ง. ปกจากปลายไปหาหัว

แผนการสอนที่ 3

กลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ (งานประดิษฐ์ - งานช่าง)
เรื่อง การแกะสลักผักและผลไม้เป็นใบไม้แบบต่างๆ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
จำนวน 6 คาบ

สาระสำคัญ

งานแกะสลักผักสดและผลไม้ต่างๆ นอกจากจะเป็นศิลปะประจำชาติที่ต้องรักษาและส่งเสริมเพื่อเป็นสมบัติของชาติสืบไปแล้วยังเป็นพื้นฐานในการฝึกนิสัยที่รักการทำงานและคุณลักษณะที่ดีในการทำงาน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนสามารถแกะสลักผักและผลไม้เป็นใบกุหลาบได้
2. นักเรียนสามารถแกะสลักผักและผลไม้เป็นใบไม้พลั่วได้
3. นักเรียนสามารถแกะสลักผักและผลไม้เป็นใบพญานาคได้
4. นักเรียนสามารถบอกประโยชน์ของใบไม้ที่แกะสลักเสร็จแล้วได้
5. นักเรียนสามารถเปรียบเทียบผลงานของตนเองกับผู้อื่นได้

เนื้อหา

การแกะสลักผลไม้เป็นใบไม้แบบต่างๆ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูนำภาพและผลงานการแกะสลักผักและผลไม้เป็นใบไม้แบบต่างๆ ที่ทำเสร็จแล้วมาให้
นักเรียนดูแล้วสนทนาซักถามนักเรียนถึงรูปแบบ วัสดุที่นำมาใช้ในการแกะสลัก รวมถึงการนำผลงาน
ที่ทำเสร็จแล้วไปใช้ประโยชน์

ขั้นสอน

1. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
2. ให้นักเรียนจัดห้องเรียนเป็นรูปตัว (U) แล้วแจ้งให้นักเรียนทราบว่านักเรียนจะได้เรียนและฝึกทักษะการปฏิบัติการแกะสลักผักและผลไม้เป็นรูปใบไม้แบบต่างๆ จากบทเรียนแถบวีดิทัศน์ โดยตั้งโทรทัศน์และเครื่องเล่นวีดิทัศน์ไว้ด้านหน้ากลางห้องเรียน เพื่อให้นักเรียนทุกคนสามารถมองเห็นได้ชัดเจน ดังนั้นการจัดห้องเรียนจึงจำเป็นต้องให้ผู้เรียนเห็นขั้นตอนอย่างทั่วถึงทั้งการอธิบายและการปฏิบัติงาน
3. ครูแนะนำนักเรียนเกี่ยวกับการเรียนโดยใช้แถบวีดิทัศน์เป็นสื่อประกอบการเรียน ซึ่งนักเรียนจะต้องตั้งใจดูและปฏิบัติตามเพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ถ้านักเรียนคนไหนตามไม่ทัน ครูสามารถเปิดให้นักเรียนดูอีกครั้งได้
4. ครูแจกใบกำหนดงานประกอบรูปภาพขั้นตอนการแกะสลักผักและผลไม้เป็นรูปใบไม้แบบต่างๆ ให้นักเรียนศึกษาทำความเข้าใจ
5. ครูชี้แจงให้นักเรียนทราบว่าต่อไปจะเป็นการเรียนการสอนการแกะสลักผักและผลไม้เป็นรูปใบไม้แบบต่างๆ โดยนักเรียนจะได้เรียนและฝึกทักษะปฏิบัติจากบทเรียนแถบวีดิทัศน์ จากนั้นครูอธิบายถึงวัสดุและอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้และอธิบายความหมายของลักษณะใบไม้แบบต่างๆ และขั้นตอนการแกะสลักใบไม้แต่ละแบบให้นักเรียนฟัง
6. นักเรียนเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ต่างๆ ในการแกะสลักผักและผลไม้เป็นใบไม้แบบต่างๆ คือ ใบกุหลาบ ใบไม้พลิว และใบพญานาค
7. ครูเปิดบทเรียนแถบวีดิทัศน์เกี่ยวกับการแกะสลักผักและผลไม้เป็นใบไม้แบบต่างๆ โดยให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตามไปทีละเรื่อง ดังนี้
 - เรื่องที่ 1 การแกะสลักใบกุหลาบ
 - เรื่องที่ 2 การแกะสลักใบไม้พลิว
 - เรื่องที่ 3 การแกะสลักใบพญานาค
8. ครูสังเกตและช่วยเหลือแก้ไขปัญหาและข้อบกพร่องต่างๆ ของนักเรียนตามความจำเป็นจนนักเรียนทำงานได้สำเร็จ

9. ครูตรวจผลงานแล้วเปรียบเทียบผลงานของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งเจ๋งข้อดี และข้อบกพร่องเพื่อให้นักเรียนนำไปปรับปรุงในการทำงานครั้งต่อไป

ขั้นสรุป

1. นักเรียนช่วยกันสรุปขั้นตอนการทำงานและการนำผลงานของตนเปรียบเทียบกับของผู้อื่น รวมทั้งการนำผลงานที่ทำเสร็จแล้วไปใช้ประโยชน์

สื่อการเรียนการสอน

1. รูปภาพการแกะสลักผักและผลไม้เป็นใบไม้แบบต่างๆ
2. ตัวอย่างผลงานการแกะสลักผักและผลไม้เป็นใบไม้แบบต่างๆ
3. บทเรียนแถบวีดิทัศน์
4. โทรทัศน์
5. เครื่องฉายวีดิโอ
6. มีดปอก
7. มีดแกะสลัก
8. ผักและผลไม้ เช่น แตงกวา ฝรั่ง พักทอง
9. จาน ,. ชามใส่น้ำ
10. ผ้าเช็ดมือ , ผ้ากันเปื้อน
11. ใบกำหนดงานประกอบรูปภาพการแกะสลักใบไม้แบบต่าง ๆ

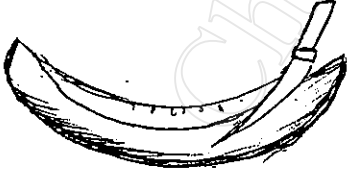
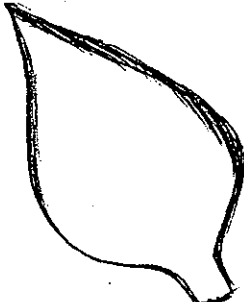
การวัดผลและประเมินผล

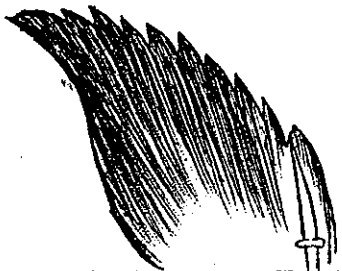
1. สังเกตจากการปฏิบัติงานตามหัวข้อต่อไปนี้
 - ลักษณะนิสัยในการทำงาน
 - ความสามารถในการทำงาน
 - ความสนใจและความตั้งใจในการทำงาน

2. ตรวจสอบงานโดยพิจารณาถึงเรื่องต่อไปนี้

- ความละเอียดประณีต สวยงาม
- ขนาด รูปทรง
- ความประหยัดเวลา วัสดุ และแรงงาน

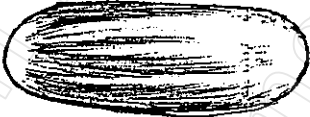
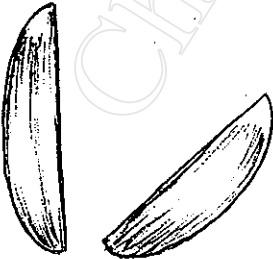
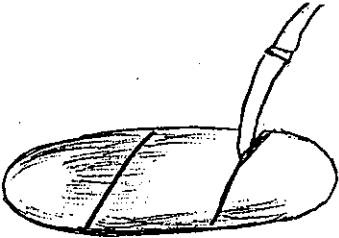
ขั้นตอนการแกะสลักประกอบภาพ
การแกะสลักใบกุหลาบ

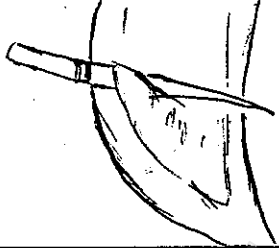
	การแกะสลักแตงกวาเป็นรูปใบกุหลาบ ใบกุหลาบมีลักษณะต่างสีชาวกวบบใบ เส้นขอบใบสีเขียว และขอบใบหยัก มีวิธีการแกะดังนี้
	อุปกรณ์และวัสดุสำหรับการแกะสลัก ได้แก่ แก้ว มีดแกะสลัก มีดปอก อ่างน้ำ จาน ผ้า ก้นเบื่อน แตงกวา
	1. เลือกแตงกวาขนาดพอเหมาะ แบ่งแตงกวาตามขนาดความยาวของผล ออกเป็น 3 ส่วน
	2. คว้านไส้แตงกวาออกให้หมด
	3. นำแตงกวาที่คว้านไส้ออกแล้ว แต่งรูปร่างเป็นรูปทรงของใบไม้

	4. เมื่อแต่งรูปทรงเป็นรูปใบไม้แล้ว ใช้มีดแกะสลักหยักริมขอบใบ
	5. ใช้มีดแกะสลักเจาะเป็นเส้นกลางใบให้เป็นแนวคู่
	6. ใช้ปลายมีดเจาะผิวสีเขียวจากเส้นกลางใบออกมา ให้เป็นร่องปลายแหลม
	7. ร่องของเส้นใบ ปลายแหลมจะอยู่กึ่งกลางระหว่างรอยหยักริมใบ ให้เส้นใบเฉียงมาทางปลายใบ
	8. เจาะเส้นใบทั้งสองข้าง ตามความกว้างของใบ

	9. เมื่อแกะสลักเสร็จแล้ว จะเห็นร่องสีขาว สลับสีเขียว ขนานกันตลอดแนวทั้งสองข้างริม ใบ และมีสีเขียวโดยรอบเป็นการเน้นเส้นขอบใบ
	10. แต่งกวางที่แกะสลักเสร็จแล้ว ให้แช่ในน้ำเย็นจัด ประมาณ 10-15 นาที เพื่อให้ผลงานคงทน

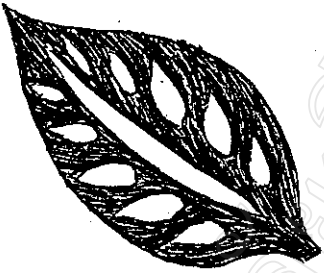
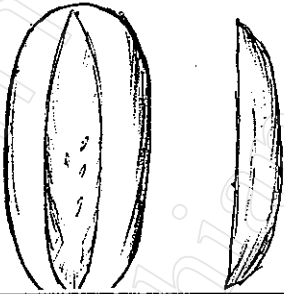
ขั้นตอนการแกะสลักประกอบภาพ
การแกะสลักใบไม้พลั่ว

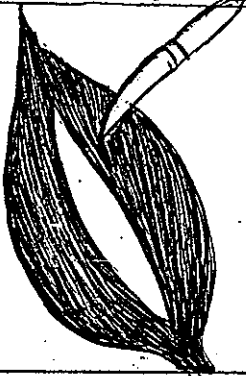
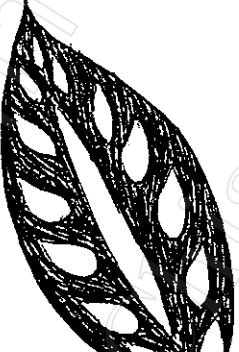
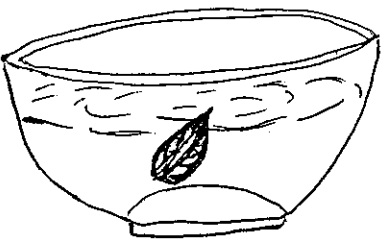
	การแกะสลักใบไม้พลั่ว มีวิธีการแกะคล้ายกับใบกุหลาบ แต่จะมีลักษณะโค้งเล็กน้อย ปลายใบบิด มองดูเหมือนมีความอ่อนไหว ตามธรรมชาติ
	วัสดุและอุปกรณ์ที่ต้องเตรียม ได้แก่ มีดแกะสลัก มีดปอก จาน อ่างน้ำ ผ้ากันเปื้อน ผ้าเช็ดมือ แดงกวา
	1. เลือกแตงกวาขนาดพอเหมาะ ตัดแต่งส่วนปลายออกเล็กน้อย
	2. ใช้มีดแบ่งแตงกวาตามความยาวออกเป็น 2 ส่วน
	3. นำส่วนที่จะใช้ มาตัดเฉียงตามความยาวของผล ระยะห่างกันประมาณ 3 - 4 เซนติเมตร ประมาณ 3 ชั้น

	4. เฉือนไส้ในของเตงกวาออก
	5. ใช้มีดแต่งรูปทรงเป็นรูปร่างของใบไม้ที่มีลักษณะปลายแหลม เจียนริมใบให้บาง จะได้ลักษณะของใบที่มีลักษณะพลิ้ว โค้งเล็กน้อย
	6. ใช้มีดหยักริมใบ ทั้ง 2 ข้าง
	7. กรีดเส้นกลางใบ 2 เส้น เชาะเส้นกลางใบให้เป็นร่อง โดยเอียงมีดประมาณ 45 องศา
	8. เชาะร่องทำเส้นใบ ปลายแหลมจะอยู่กึ่งกลาง ระหว่างรอยหยักริมใบ ให้เส้นเฉียงมาทางปลายใบ

	9. เมื่อแกะสลักเสร็จแล้วจะเห็นร่องสี ขาวสลับสีเขียว ขนาดกันทั้ง 2 ข้างริมใบ โดยมีสีเขียวโดยรอบเป็นการเน้นเส้นขอบใบ
	10. แต่งกวางที่แกะสลักเสร็จแล้วให้แช่น้ำ เย็นจัด ประมาณ 3 - 5 นาที เพื่อให้ผลงาน สด

ขั้นตอนการแกะสลักประกอบภาพ
การแกะสลักใบพญาลู

	ใบพญาลู เป็นไม้เถาชนิดหนึ่ง ประเภทไม้ประดับ ลักษณะใบปรุ ทะลุโปร่ง มีขั้นตอนการแกะสลักดังนี้
	วัสดุและอุปกรณ์สำหรับการแกะสลัก ได้แก่ แก้ว มีดแกะสลัก มีดปอก อ่างน้ำ จาน ผ้ากันเปื้อน ผ้าเช็ดมือ แตะกาว
	1. เลือกแท่งแก้วขนาดพอเหมาะ แบ่งตามยาวของผล ประมาณ 3 ส่วน
	2. เจือนไส้ในของแท่งแก้วออก
	3. นำแท่งแก้วที่คว้านไส้ออกแล้ว ตัดแต่งเป็นรูปทรงของใบไม้ เจียนปลายใบให้แหลม

	4. ใช้ปลายมีดเจาะเส้นกลางใบให้เป็นร่อง คู่ตามแนวยาว แล้วแต่งด้านในกลีบให้บาง
	5. ใช้ปลายมีดเจาะเนื้อแดงกว่าให้ทะลุ เป็นวงรีขนาดเล็กบ้างใหญ่บ้างตามธรรมชาติ
	6. จลรูปวงรี จนทั่วใบทั้งสองข้าง รอย ฉลุไม่จำเป็นต้องตรงกัน
	7. แต่งกว่า ที่แกะสลักเสร็จแล้ว ให้แช่ใน น้ำเย็นจัด ประมาณ 10-15 นาที เพื่อให้ผล งานคงทน

แบบฝึกหัดประเมินผลภาคความรู้หลังเรียนแผนการสอนที่ 3
เรื่องการแกะสลักเป็นรูปใบไม้แบบต่าง ๆ

คำสั่ง จงกากบาท (X) ทับตัวอักษร ก ข ค หรือ ง หน้าข้อความที่ถูกต้องที่สุด

1. พืชผักผลไม้ชนิดใดที่นิยมนำมาแกะสลักเป็นใบไม้
 - ก. แตงโม มะระ
 - ข. ฟักทอง มะเขือ
 - ค. แตงกวา ขมิ้นขาว
 - ง. สับปะรด มะเขือเทศ
2. ข้อใดเป็นขั้นตอนแรกในการแกะสลัก
 - ก. ปอก
 - ข. เกลา
 - ค. เลือกวัตสุ
 - ง. ทำความสะอาดสถานที่
3. ในการแกะสลักใบไม้พลั่ว ขั้นตอนใดควรทำที่หลังสุด
 - ก. ทำเส้นกลางใบ
 - ข. หยักริมขอบใบ
 - ค. ฉีดน้ำใส่แตงกวาออก
 - ง. แบ่งแตงกวาออกเป็นสองส่วน
4. ถ้าจะแกะสลักใบกุหลาบแต่ไม่มีแตงกวาจะใช้อะไรแทนได้
 - ก. ฟัก
 - ข. มะระ
 - ค. ละมุด
 - ง. มะม่วง

5. พืชผักผลไม้ที่แกะสลักเป็นรูปใบไม้ นำไปใช้ประโยชน์อย่างไร

- ก. จัดแจกัน
- ข. จัดพุ่มดอกไม้
- ค. จัดตกแต่งจานอาหาร
- ง. ถูกทุกข้อ

แผนการสอนที่ 4

กลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ (งานประดิษฐ์ - งานช่าง)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง การแกะสลักผักและผลไม้เป็นดอกขาลายรักเร่

จำนวน 6 คาบ

สาระสำคัญ

การแกะสลักผักสดและผลไม้เป็นดอกขาลายรักเร่เป็นพื้นฐานของการแกะสลักดอกรักเร่และเกสรของดอกไม้ชนิดต่างๆ และดอกขาลายรักเร่สามารถนำไปประกอบการจัดตกแต่ง การจัดจานอาหาร โต๊ะอาหาร การจัดแจกัน การจัดพุ่มดอกไม้ ฯลฯ เพื่อช่วยส่งเสริมให้การจัดนั้นสวยงาม

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนสามารถบอกชนิดของวัสดุที่สามารถนำมาแกะสลักดอกขาลายรักเร่ได้
2. นักเรียนสามารถอธิบายขั้นตอนการแกะสลักดอกขาลายรักเร่ได้
3. นักเรียนสามารถแกะสลักผักและผลไม้เป็นดอกขาลายรักเร่ได้
4. นักเรียนสามารถบอกถึงการนำผลงานการแกะสลักดอกขาลายรักเร่สำเร็จแล้วไปใช้ประโยชน์ได้

เนื้อหา

1. ชนิดของวัสดุที่นำมาแกะสลักเป็นดอกขาลายรักเร่
2. ขั้นตอนการแกะสลักผักและผลไม้เป็นดอกขาลายรักเร่

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูนำรูปภาพและผลงานการแกะสลักผักและผลไม้เป็นดอกขำลายรักเร่ที่ทำสำเร็จแล้วมาให้นักเรียนดูเพื่อให้นักเรียนเกิดแนวคิดในการทำงานแล้วสนทนากลุ่มนักเรียนถึงรูปแบบและวัสดุที่นำมาแกะสลัก และมีผักและผลไม้อะไรบ้างที่นักเรียนคิดว่าสามารถนำมาแกะสลักเป็นดอกขำลายรักเร่ได้

2. ครูสนทนาและซักถามนักเรียนถึงการนำผลงานการแกะสลักดอกขำลายรักเร่ที่ทำสำเร็จแล้วไปใช้ประโยชน์อะไรได้บ้าง เช่น การนำไปประกอบการจัดตกแต่งจานอาหาร โต๊ะอาหาร การจัดแจกัน การจัดพุ่มดอกไม้ เป็นต้น

ขั้นสอน

1. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

2. ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็นในการแกะสลักดอกขำลายรักเร่

3. ครูแจกใบกำหนดงานประกอบรูปภาพขั้นตอนการแกะสลักดอกขำลายรักเร่ให้นักเรียนศึกษาและทำความเข้าใจ

4. ครูชี้แจงให้นักเรียนทราบว่าต่อไปจะเป็นการเรียนรู้การสอนการแกะสลักผักและผลไม้เป็นดอกขำลายรักเร่ โดยนักเรียนจะได้เรียนรู้และฝึกทักษะปฏิบัติจากการสาธิตของครูในบทเรียนแบบวิดีโอทัศน์

5. ให้นักเรียนจัดห้องเรียนโดยตั้งโทรทัศน์ไว้ตรงกลางด้านหน้าของห้อง แล้วให้แต่ละกลุ่มจัดโต๊ะเพื่อให้นักเรียนทุกคนสามารถมองเห็นได้ชัดเจน

6. ครูเปิดบทเรียนแบบวิดีโอทัศน์เรื่องการแกะสลักผักและผลไม้เป็นดอกขำลายรักเร่ ให้นักเรียนดูก่อน 1 เที้ยว จากนั้นครูซักถามขั้นตอนการแกะสลักดอกขำลายรักเร่จนนักเรียนเข้าใจ

7. ครูเปิดบทเรียนแบบวิดีโอทัศน์อีกครั้งหนึ่ง แล้วให้นักเรียนลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนในบทเรียนแบบวิดีโอทัศน์ ครูสังเกตและให้คำแนะนำช่วยเหลือในบางสิ่งๆ ที่จำเป็น เช่น สาธิตหรืออธิบายเพิ่มเติมจนนักเรียนทำงานได้สำเร็จ หากนักเรียนไม่เข้าใจหรือปฏิบัติไม่ทันในขั้นตอนใด ครูสามารถเปิดบทเรียนแบบวิดีโอทัศน์เพื่อย้อนดูขั้นตอนนั้นอีกก็ได้

8. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาอธิบายถึงขั้นตอนการทำงาน ปัญหาและวิธีแก้ไข ปัญหา การนำผลงานที่สำเร็จแล้วไปใช้ประโยชน์ คิดราควัสดุที่ใช้ ประเมินราคาผลงานที่ทำเสร็จแล้ว เปรียบเทียบผลงานของตนเองกับผู้อื่น

ขั้นสรุป

1. ให้นักเรียนส่งตัวแทนออกมาประเมินราคาและเปรียบเทียบผลงานของตนเองกับผู้อื่น
2. ครูสรุปผลจากการสังเกตการทำงานและตรวจผลงานของนักเรียน แล้วชี้แจงให้นักเรียนเห็นส่วนที่ดีควรทำตามและสิ่งที่ควรแก้ไข เพื่อนักเรียนจะได้ปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้นในโอกาสทำงานครั้งต่อไป

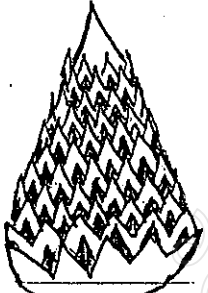
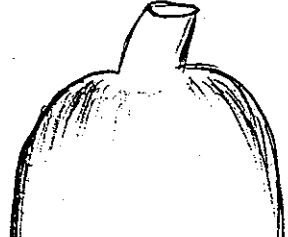
สื่อการเรียนการสอน

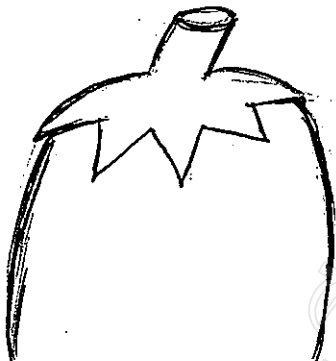
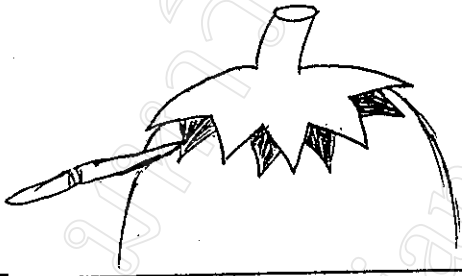
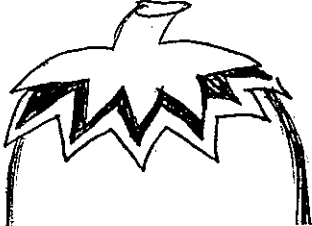
1. รูปภาพการแกะสลักผักและผลไม้เป็นดอกขำลายรักเร่
2. ตัวอย่างผลงานการแกะสลักผักและผลไม้เป็นดอกขำลายรักเร่
3. บทเรียนแถบวีดิทัศน์เรื่อง การแกะสลักผักและผลไม้เป็นดอกขำลายรักเร่
4. ใบกำหนดงานประกอบรูปภาพขั้นตอนการแกะสลักผักและผลไม้เป็นดอกขำลายรักเร่
5. มีดปลายแหลม
6. มีดแกะสลัก
7. จาน
8. อ่างน้ำ
9. ผ้ากันเปื้อน
10. ผ้าเช็ดมือ
11. กระดาษหรือหนังสือพิมพ์เก่าใช้รองวัสดุ
12. ผักและผลไม้ เช่น หัวแครอท พักทอง หัวผักกาด

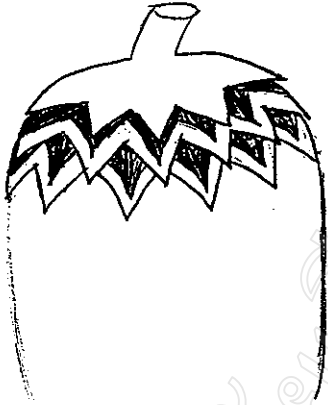
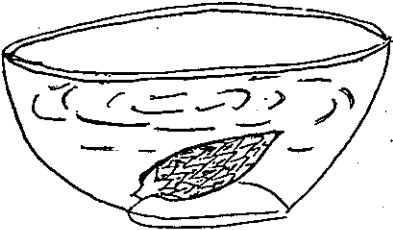
การวัดผลและประเมินผล

1. ซักถามนักเรียนเกี่ยวกับชนิดและลักษณะของวัสดุที่สามารถนำมาแกะสลักเป็นดอกขำลายรักเร่ ตลอดจนการนำดอกขำที่แกะสลักแล้วไปใช้ประโยชน์
2. สังเกตกระบวนการการทำงานและคุณลักษณะในการทำงานของนักเรียน
3. ตรวจสอบผลงาน

ขั้นตอนการแกะสลักประกอบภาพ
การแกะสลักดอกข่าลายรักเร่

	ดอกข่าลายรักเร่ ลักษณะของดอกจะเป็นรูปทรงกรวยปลายแหลม กลีบดอกจะซ้อนกันลดหลั่นเป็นชั้น ๆ มีขั้นตอนการแกะสลักดังนี้
	วัสดุและอุปกรณ์ที่ต้องเตรียม มีดแกะสลัก มีดปอก อ่างน้ำ จาน ผ้ากั้น เบื่อน หัวแครอท
	1. เลือกแครอทที่มีขนาดพอเหมาะ คือ ไม่เล็กหรือใหญ่จนเกินไป รูปทรงตรง ไม่บิดโค้ง หรืออวบิตรูปร่าง
	2. ควั่นส่วนหัวประมาณ 1 เซนติเมตร ทำเป็นซั้วดอก ฉีกเนื้อแครอทออก แล้วตกแต่งให้ได้รูปทรงของซั้วดอก
	3. ใช้มีดปอกเปลือกแครอทแล้วตกแต่งให้เป็นรูปทรงกรวย แล้วตกแต่งส่วนบนให้เป็นรูปโค้งมน

	4. แบ่งส่วนรอบโคนดอกออกเป็น 5-8 ส่วน เพื่อทำเป็นกลีบเลี้ยง ทำกลีบเลี้ยงให้มีลักษณะปลายแหลมโดยรอบ
	5. เชือนเนื้อแครอทได้กลีบเลี้ยงให้ต่ำเล็กน้อย พยายามเกลาให้เรียบ เพื่อทำให้กลีบเลี้ยงมีลักษณะเด่นชัดขึ้น
	6. แกะสลักกลีบดอกชั้นแรก โดยเริ่มเจาะด้านในของกลีบ โดยเอียงมีดประมาณ 45 องศา เสาะให้เป็นร่องปลายแหลม
	7. ใช้มีดกรีดรอบรอยเจาะให้เป็นกลีบดอกชั้นนอกโดยรอบ
	8. เชือนส่วนใต้กลีบดอกให้ต่ำลงเล็กน้อย เกลาให้เรียบเสมอกัน เพื่อให้กลีบดอกชั้นแรกมีลักษณะเด่น และเพื่อเตรียมแกะกลีบในขั้นต่อไป

	9. แกะสลักกลีบชั้นที่ 2 ให้อยู่สับหว่างกลีบดอกชั้นที่ 1 โดยเริ่มเจาะด้านในของกลีบ เอียงมีดประมาณ 45 องศา เจาะให้เป็นร่องปลายแหลม แล้วใช้มีดกรีดกลีบดอกชั้นนอกโดยรอบ
	10. เจียนส่วนใต้กลีบดอกให้ต่ำลงเล็กน้อย เกลาให้เรียบเสมอกัน เพื่อให้กลีบดอกมีลักษณะเด่น และเพื่อเตรียมแกะกลีบในขั้นต่อไป
	11. แกะสลักกลีบดอกชั้นที่ 3, 4, 5 ให้สับหว่างกันทุกชั้นไป จนได้จำนวนชั้นตามต้องการ แล้วใช้มีดเกลาปลายดอกให้แหลมรับกันกับรูปทรงของดอก
	12. นำดอกข่าที่แกะเสร็จแล้ว แช่น้ำประมาณ 5 นาที เพื่อให้ปลายกลีบพลั่วเหมือนธรรมชาติ

แบบฝึกหัดประเมินผลภาคความรู้หลังเรียน
แผนการสอนที่ 4

1. ขั้นตอนแรกของการแกะสลักผักและผลไม้คือข้อใด
 - ก. ผ่าซีก
 - ข. ปอกเปลือก
 - ค. ล้างให้สะอาด
 - ง. หั่นเป็นชิ้น ๆ
2. วัสดุในข้อใดไม่เหมาะที่จะนำมาแกะสลักเป็นดอกขาลายรักเร่
 - ก. ขิง
 - ข. พักทอง
 - ค. มะละกอ
 - ง. มะเขือยาว
3. วัสดุใดที่ใช้แทนหัวแครอทได้
 - ก. ข่า
 - ข. ขิงอ่อน
 - ค. แดงกวา
 - ง. มะเขือเทศ
4. วิธีการแกะสลักดอกขาลควรเริ่มจากส่วนใดก่อน
 - ก. ด้านหัววัสดุ
 - ข. ด้านกลางวัสดุ
 - ค. ด้านปลายวัสดุ
 - ง. ถูกทุกข้อ

5. วัสดุชนิดใดไม่ควรนำมาแกะสลักเป็นดอกข่า

- ก. ฟักทอง
- ข. หัวแครอท
- ค. หัวผักกาด
- ง. หอมหัวใหญ่

แผนการสอนที่ 5

กลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ (งานประดิษฐ์ - งานช่าง)
เรื่อง การแกะสลักผักและผลไม้เป็นดอกไม้ลายวงข้าว

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
จำนวน 6 คาบ

สาระสำคัญ

การแกะสลักผักและผลไม้เป็นดอกไม้ลายวงข้าว เป็นงานประณีตศิลป์ที่ช่วยเสริมในการจัดตกแต่งโต๊ะอาหาร แจกันดอกไม้ และสถานที่ต่างๆให้สวยงาม

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนสามารถบอกชนิดของวัสดุที่สามารถนำมาแกะสลักดอกไม้ลายวงข้าวได้
2. นักเรียนสามารถอธิบายขั้นตอนการแกะสลักดอกไม้ลายวงข้าวได้
3. นักเรียนสามารถแกะสลักผักและผลไม้เป็นดอกไม้ลายวงข้าวได้
4. นักเรียนสามารถบอกถึงการนำผลงานการแกะสลักดอกไม้ลายวงข้าวที่สำเร็จแล้วไปใช้ประโยชน์ได้

ประโยชน์ได้

5. นักเรียนสามารถเปรียบเทียบผลงานของตนเองกับผู้อื่นได้

เนื้อหา

1. ชนิดของวัสดุที่นำมาแกะสลักเป็นดอกไม้ลายวงข้าว
2. ขั้นตอนการแกะสลักผักและผลไม้เป็นดอกไม้ลายวงข้าว

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาถึงการเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนแบบวิทัศน์ เพื่อให้นักเรียนทราบถึงข้อควรปฏิบัติในการเรียน

2. ครูนำรูปภาพและผลงานการแกะสลักผักและผลไม้เป็นดอกขำลายรวงข้าวที่สำเร็จแล้วมาให้นักเรียนดูเพื่อให้นักเรียนเกิดแนวคิดในการทำงาน แล้วซักถามถึงรูปแบบว่ามีความแตกต่างและคล้ายคลึงกันกับการแกะสลักดอกขำลายรักหรือไม่ รวมถึงสนทนาถึงวัสดุที่นำมาแกะสลักดอกขำลายรวงข้าวว่ามีลักษณะเช่นเดียวกับดอกขำลายรักหรือไม่

3. ครูซักถามนักเรียนถึงการนำผลงานการแกะสลักดอกขำลายรวงข้าวที่สำเร็จแล้ว สามารถนำไปใช้ประโยชน์อะไรได้บ้าง

ขั้นสอน

1. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
2. ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็นในการแกะสลักดอกขำลายรวงข้าว
3. ครูแจกใบกำหนดงานประกอบรูปภาพขั้นตอนการแกะสลักดอกขำลายรวงข้าวให้นักเรียนศึกษาและทำความเข้าใจ
4. ครูชี้แจงให้นักเรียนทราบว่าต่อไปจะเป็นการเรียนการสอนการแกะสลักผักและผลไม้เป็นดอกขำลายรวงข้าว โดยนักเรียนจะได้เรียนและฝึกทักษะปฏิบัติจากการสาธิตของครูในบทเรียนแถบวิดีทัศน์
5. ให้นักเรียนจัดห้องเรียนโดยตั้งโทรทัศน์ไว้ตรงกลางด้านหน้าของห้อง แล้วให้แต่ละกลุ่มจัดโต๊ะให้ทุกคนสามารถมองเห็นได้ชัดเจน
6. ครูเปิดบทเรียนแถบวิดีทัศน์เรื่องการแกะสลักผักและผลไม้เป็นลายดอกขำลายรวงข้าว โดยครูเปิดบทเรียนแถบวิดีทัศน์ให้นักเรียนดูก่อน 1 เที้ยว จากนั้นครูซักถามขั้นตอนการแกะสลักดอกขำลายรวงข้าวจนนักเรียนเข้าใจ
7. ครูเปิดบทเรียนแถบวิดีทัศน์อีกครั้งหนึ่งแล้วให้นักเรียนลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนในบทเรียนแถบวิดีทัศน์ หากนักเรียนคนไหนไม่เข้าใจหรือปฏิบัติตามไม่ทันในขั้นตอนใด ครูสามารถเปิดบทเรียนแถบวิดีทัศน์เพื่อย้อนดูขั้นตอนนั้นอีกก็ได้ โดยครูสังเกตและให้คำแนะนำช่วยเหลือในบางสิ่งที่เป็นงานนักเรียนทำงานได้สำเร็จ

8. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มคัดเลือกผลงานที่นักเรียนในกลุ่มลงความเห็นว่ายอดเยี่ยมที่สุดนำมาประกวดกัน ครูให้รางวัลแก่ผู้ชนะเลิศ

9. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำผลงานของตนเองมาเปรียบเทียบกับผลงานที่ชนะเลิศ

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปผลการทำงานและการเปรียบเทียบผลงานของนักเรียน
2. ครูสรุปผลจากการสังเกตการทำงานและการตรวจผลงานของนักเรียน แล้วชี้แจงให้นักเรียนเห็นส่วนที่ดีควรทำตามและสิ่งที่ควรแก้ไข เพื่อนักเรียนจะได้ปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้นในโอกาสทำงานครั้งต่อไป

สื่อการเรียนการสอน

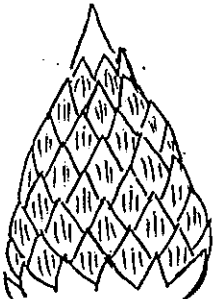
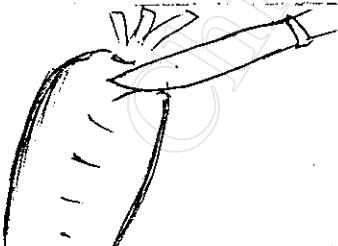
1. รูปภาพการแกะสลักผักและผลไม้เป็นดอกขำลายรวงข้าว
2. ตัวอย่างผลงานการแกะสลักผักและผลไม้เป็นดอกขำลายรวงข้าว
3. บทเรียนแถบวีดิทัศน์เรื่อง การแกะสลักผักและผลไม้เป็นดอกขำลายรวงข้าว
4. ใบกำหนดงานประกอบรูปภาพขั้นตอนการแกะสลักผักและผลไม้เป็นดอกขำลายรวงข้าว
5. มีดปอกผลไม้
6. มีดปลายแหลม
7. มีดแกะสลัก
8. จาน
9. อ่างน้ำ
10. ผ้ากันเปื้อน
11. ผ้าเช็ดมือ
12. กระดาษหรือหนังสือพิมพ์เก่าใช้รองวัสดุ
13. ผักและผลไม้ เช่น แครอท พักทอง หัวผักกาด

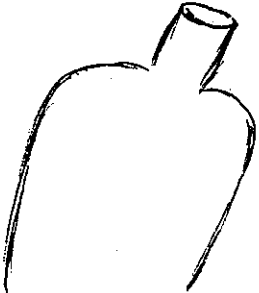
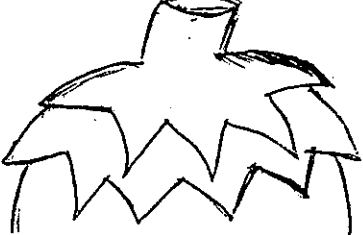
การวัดผลและประเมินผล

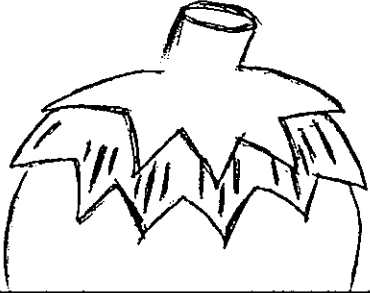
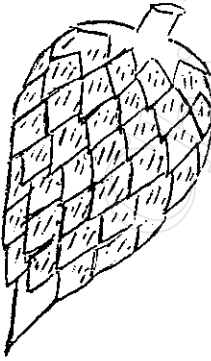
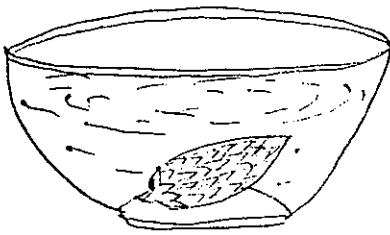
1. ซักถามนักเรียนเกี่ยวกับชนิดและลักษณะของวัสดุที่สามารถนำมาแกะสลักเป็นดอกขำลาย
รวงข้าว ตลอดจนการนำดอกขำที่แกะสลักเสร็จแล้วไปใช้ประโยชน์
2. สังเกตกระบวนการทำงาน และคุณลักษณะที่ดีในการทำงานของนักเรียน
3. ตรวจสอบผลงานสำเร็จ

ขั้นตอนการแกะสลักประกอบภาพ

การแกะสลักดอกขำลายรวงข้าว

	ดอกขำลายรวงข้าว ลักษณะของดอกจะเป็นรูปทรงกรวยปลายแหลม กลีบดอกจะซ้อนกันลดหลั่นเป็นชั้น ๆ มีขั้นตอนการแกะสลักดังนี้
	วัสดุและอุปกรณ์ที่ต้องเตรียม มีดแกะสลัก มีดปอก จาน อ่างน้ำ ผ้ากันเปื้อน หัวแครอท
	1. เลือกแครอทที่มีขนาดพอเหมาะ คือ ไม่เล็กหรือใหญ่จนเกินไป รูปทรงตรง ไม่บิดโค้ง หรืออวบรูปราง
	2. ใช้มีดปอกหรือมีดบางปอกเปลือกออกให้หมด
	3. ตามธรรมชาติรูปทรงของแครอทจะมีลักษณะเรียวยาว ส่วนโคนจะใหญ่ปลายเล็ก ให้พยายามเกลารูปทรงให้มีลักษณะเรียวยาวและปลายแหลม

	4. ตัดแต่งส่วนโคนของแครอทที่กลายเป็นรูปร่างแล้ว ให้เป็นขั้วของดอก ยาวประมาณ 1 เซนติเมตร
	5. แบ่งส่วนรอบโคนดอกออกเป็น 5-8 ส่วน เพื่อทำเป็นกลีบเลี้ยง ทำกลีบเลี้ยงให้มีลักษณะปลายแหลมโดยรอบ
	6. เชือนเนื้อแครอท ใต้กลีบเลี้ยงให้ต่ำเล็กน้อย พยายามเกลาให้เรียบ เพื่อทำให้กลีบเลี้ยงมีลักษณะเด่นชัดขึ้น
	7. แกะสลักกลีบดอกชั้นแรก ให้กลีบดอกมีลักษณะปลายแหลมคล้ายกลีบเลี้ยง การแกะควรเอียงมีดประมาณ 45 องศา เพื่อให้ได้ริมกลีบบาง
	8. เชือนส่วนใต้กลีบดอกให้ต่ำลงเล็กน้อย เกลาให้เรียบเสมอกัน เพื่อให้กลีบดอกชั้นแรกมีลักษณะเด่น และเพื่อเตรียมแกะกลีบในชั้นต่อไป

	9. ตักแต่งเส้นลายกลีบแต่ละกลีบ โดยเอียงมีด 45 องศา เชาวเป็นร่อง ประมาณกลีบละ 3 ร่อง
	10. แกะสลักกลีบชั้นที่ 2 ให้อยู่สลับหว่างกลีบดอกชั้นที่ 1
	11. เชือนส่วนใต้กลีบดอกให้ต่ำลงเล็กน้อย เกลาให้เรียบเสมอกัน เพื่อให้กลีบดอกชั้นแรกมีลักษณะเด่น และเพื่อเตรียมแกะกลีบในชั้นต่อไป
	12. แกะสลักกลีบดอกชั้นที่ 3,4,5 ให้อยู่สลับหว่างกันทุกชั้นไป จนได้จำนวนชั้นตามต้องการ เสร็จแล้วเกลาปลายดอกให้แหลมเพื่อให้รับกับรูปทรงของดอก
	13. นำดอกข่าที่แกะเสร็จแล้ว แช่น้ำประมาณ 5 นาที เพื่อให้ปลายกลีบพลั่วเหมือนธรรมชาติ

แบบฝึกหัดประเมินผลภาคความรู้หลังเรียน
แผนการสอนที่ 5 เรื่องการแกะสลักดอกข่าลายรวงข้าว

คำสั่ง จงกากบาท (X) ทับตัวอักษร ก ข ค หรือ ง หน้าข้อความที่ถูกต้องที่สุด

1. ดอกข่าลายรักเร่และดอกข่าลายรวงข้าวแตกต่างกันตรงส่วนใด

ก. ช่อดอก

ข. กลีบดอก

ค. กลีบเลี้ยง

ง. ส่วนปลายดอก

2. ดอกข่ากลีบจะบานเหมือนธรรมชาติได้ด้วยวิธีใด

ก. พรมน้ำ

ข. ผึ่งแดด

ค. เข้าตู้เย็น

ง. แช่น้ำเย็นจัด

3. การปาดเนื้อไม้กลีบดอกข่าเพื่อสิ่งใด

ก. ไม้กลีบดอกตั้ง

ข. ไม้กลีบดอกงอ

ค. ไม้กลีบดอกเด่น

ง. ไม้กลีบดอกเรียบ

4. ขั้นตอนใดควรมาก่อนในการแกะสลักดอกข่าลายรักเร่

ก. แกะสลักกลีบดอกแต่ละชั้นให้สับหว่างกัน

ข. แบ่งส่วนรอบโคนดอกออกเป็น 5 - 8 ส่วน

ค. ตัดแต่งส่วนโคนของแครอทให้เป็นช่อดอก

ง. เจียนเนื้อแครอทไม้กลีบเลี้ยงให้ต่ำเล็กน้อย

5. ดอกข่าแกะสลักที่สำเร็จแล้วเก็บรักษาอย่างไร

ก. ผึ่งลม

ข. ผึ่งแดด

ค. แช่ตู้เย็น

ง. ล้างน้ำเย็นจัด ใช้ผ้าขาวบางคลุมไว้

แผนการสอนที่ 6

กลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ (งานประดิษฐ์ - งานช่าง)
เรื่อง การแกะสลักผักและผลไม้เป็นดอกกลั่นทม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
จำนวน 6 คาบ

สาระสำคัญ

งานแกะสลักผักและผลไม้เป็นศิลปะเก่าแก่ประจำชาติเป็นงานที่แสดงถึงเอกลักษณ์ไทยที่มีมาช้านานแล้ว ควรค่าที่คนไทยทั้งหลายจะช่วยกันอนุรักษ์ไว้เป็นสมบัติของชาติสืบไป

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนสามารถบอกชนิดของวัสดุที่สามารถนำมาแกะสลักเป็นดอกกลั่นทมได้
2. นักเรียนสามารถอธิบายถึงขั้นตอนในการแกะสลักผักและผลไม้เป็นดอกกลั่นทมได้
3. นักเรียนสามารถแกะสลักผักและผลไม้เป็นดอกกลั่นทมได้
4. นักเรียนสามารถดูแลผลงานการแกะสลักที่สำเร็จได้

เนื้อหา

1. การแกะสลักผักและผลไม้เป็นดอกกลั่นทม
2. การดูแลรักษาผลงานการแกะสลักที่สำเร็จแล้ว

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูนำรูปภาพเกี่ยวกับการนำผลงานการแกะสลักผักและผลไม้ต่างๆ ที่สำเร็จแล้วมาจัดตกแต่งให้สวยงาม แล้วครูสนทนาและซักถามนักเรียนเกี่ยวกับการดูแลรักษาผลงานการแกะสลักให้สดและคงทนสวยงาม

ขั้นสอน

1. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
2. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม แล้วแจกใบกำหนดงานและเอกสารประกอบการเรียนเรื่องการดูแลรักษาผลงานการแกะสลักที่สำเร็จแล้ว
3. นักเรียนแต่ละกลุ่มทำการศึกษาจากเอกสารในหัวข้อที่ได้รับจากใบกำหนดงาน เสร็จแล้วให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานหน้าชั้น
4. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปเนื้อหาที่แต่ละกลุ่มรายงานหน้าชั้น ให้นักเรียนแต่ละคนบันทึกลงในสมุด
5. ครูนำตัวอย่างผลงานการแกะสลักหัวผักกาดเป็นดอกกลั่นทมที่สำเร็จแล้วมาให้นักเรียนดู แล้วสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับรูปแบบ วัสดุที่นำมาใช้ รวมถึงอุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็นในการแกะสลัก เพื่อให้นักเรียนเกิดแนวคิดในการทำงาน
6. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเตรียมวัสดุและเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ในการแกะสลักหัวผักกาดขาวเป็นดอกกลั่นทม
7. ครูแจกใบกำหนดงานประกอบรูปภาพ การแกะสลักหัวผักกาดขาวเป็นดอกกลั่นทม ให้นักเรียนศึกษาทำความเข้าใจ
8. ครูชี้แจงให้นักเรียนทราบว่าต่อไปนี้นักเรียนจะได้เรียนและฝึกทักษะปฏิบัติการแกะสลักหัวผักกาดขาวเป็นดอกกลั่นทม จากบทเรียนแถบวิดีทัศน์ จากนั้นครูและนักเรียนช่วยกันสรุปขั้นตอนการแกะสลักดอกกลั่นทม
9. ครูเปิดบทเรียนแถบวิดีทัศน์เกี่ยวกับการแกะสลักหัวผักกาดขาวเป็นดอกกลั่นทมให้นักเรียนดู 1 เที้ยว แล้วครูซักถามนักเรียนเกี่ยวกับขั้นตอนการแกะสลักดอกกลั่นทม จนนักเรียนเข้าใจ
10. ครูเปิดบทเรียนแถบวิดีทัศน์อีกครั้ง ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนในบทเรียนแถบวิดีทัศน์ โดยครูสังเกตและให้ความช่วยเหลือจนนักเรียนทำงานได้สำเร็จ

ขั้นสรุป

1. ให้นักเรียนสรุปเกี่ยวกับปัญหาในการทำงานและเปรียบเทียบผลงานที่ทำสำเร็จ

2. ครูสรุปผลจากการสังเกตการทำงานและการตรวจผลงานของนักเรียน แล้วชี้แจงให้นักเรียนเห็นถึงข้อดีข้อเสียต่างๆ จากการปฏิบัติงาน เพื่อนักเรียนจะได้นำไปปรับปรุงในการทำงานในครั้งต่อไป

สื่อการเรียนการสอน

1. รูปภาพประกอบขั้นตอนการแกะสลักดอกกลิ่นหอม
2. บทเรียนแถบวีดิทัศน์เรื่องการแกะสลักผักและผลไม้
3. เอกสารประกอบการเรียนเรื่องการดูแลรักษาผลงานการแกะสลัก
4. ใบกำหนดงาน
5. มีดแกะสลัก
6. มีดปลายแหลม
7. มีดปอกผลไม้
8. จาน
9. อ่างน้ำ
10. หัวผักกาด
11. ผ้ากันเปื้อน
12. กระดาษหรือหนังสือพิมพ์เก่าใช้รองวัสดุ
13. สี พู่กัน

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตจากการซักถาม
2. สังเกตจากการรายงานหน้าชั้นเรียนของนักเรียน
3. สังเกตจากการปฏิบัติงานของนักเรียน
4. ตรวจผลงาน

เอกสารประกอบการเรียน แผนที่ 6

เรื่องการดูแลรักษาผลงานการแกะสลัก

การดูแลและเก็บรักษาผลงานแกะสลัก

การแกะสลักผักและผลไม้ ควรจะมีการดูแลรักษา ก่อน หลัง และในขณะปฏิบัติการแกะสลัก จำเป็นจะต้องรู้วิธีไม่ให้ผักและผลไม้ชนิดนั้นๆ เปลี่ยนสภาพ และเพื่อสงวนคุณค่าทางโภชนาการ มีดังนี้

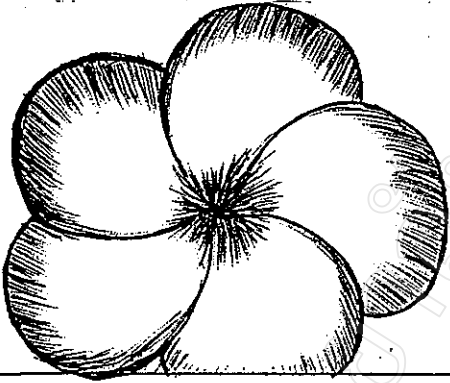
1. เลือกซื้อผักและผลไม้ที่แก่จัด ใหม่ สดจากต้น เมื่อแกะสลักแล้วผลงานจะสวยและคงสภาพเดิม และเก็บไว้ได้นานหลายวัน
2. ก่อนแกะสลักผักและผลไม้ต้องล้างน้ำให้สะอาด อย่าแช่น้ำนานจะสูญเสียวิตามินและเกลือแร่ พยายามรักษาคุณค่าไว้ให้มากที่สุด ตัดส่วนที่รับประทานได้ออกให้น้อยที่สุด
3. ผักและผลไม้บางชนิดเมื่อปอกเปลือกแล้วจะเปลี่ยนแปลงเป็นสีน้ำตาลอ่อน ทั้งนี้เนื่องจากเอนไซม์และอากาศเป็นสาเหตุกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ การป้องกัน แช่ในน้ำเปล่า น้ำเกลือเจือจาง น้ำมะนาว และสารละลายน้ำตาล ทั้งนี้เพื่อไม่ให้ผักและผลไม้ถูกกับอากาศโดยตรง
4. การใช้ความเย็น เก็บผักและผลไม้ในถุงพลาสติกชนิดบาง หรือใส่กล่องพลาสติกปิดปากถุงและฝากช่องให้สนิท แช่ในตู้เย็นชั้นผักซึ่งมีความเย็นระหว่าง 40 - 50 องศาฟาเรนไฮต์ สามารถยืดความสดของผักและผลไม้หลังการแกะสลักไว้ได้นาน 3 - 5 วัน
5. การเก็บรักษาโดยการถนอมอาหาร เกลือ น้ำตาล และน้ำส้มสายชู จัดเป็นส่วนประกอบในการปรับปรุงรสชาติของอาหารให้เป็นไปตามความต้องการ ขณะเดียวกัน เกลือ น้ำตาล และน้ำส้มสายชู ถ้าใช้ในปริมาณที่เหมาะสมก็จะช่วยชะลอการเสื่อมเสียของผักและผลไม้ได้ เช่น ชิงดอง ฯลฯ
6. การเก็บรักษาตามข้อ 5 ถ้านำผักหรือผลไม้มาแช่ในน้ำตาลหรือเกลือที่มีความเข้มข้นสูง ก็จะสามารถยับยั้งการเจริญเติบโตของจุลินทรีย์ ทำให้อาหารไม่เกิดการเน่าเสียได้ ตัวอย่าง กุ้งแช่หมัก มั่นเข้หมัก การทำผักดอง เป็นต้น

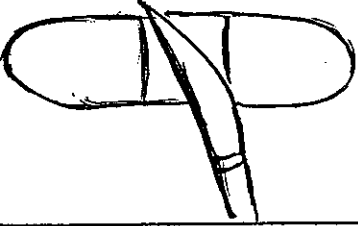
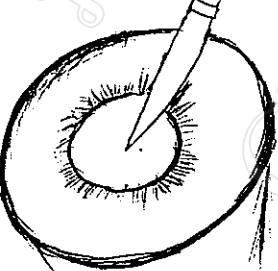
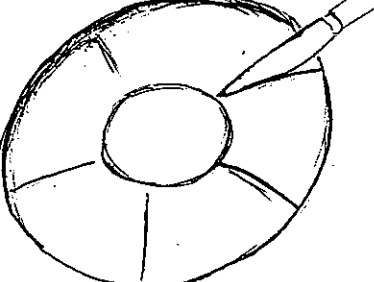
เทคนิคการประกอบรักษาผลงานแกะสลัก

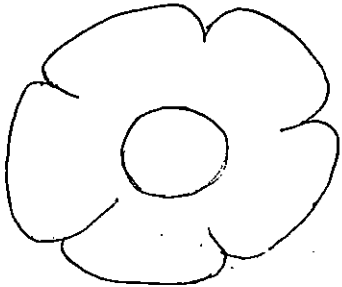
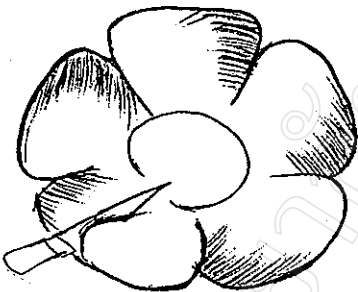
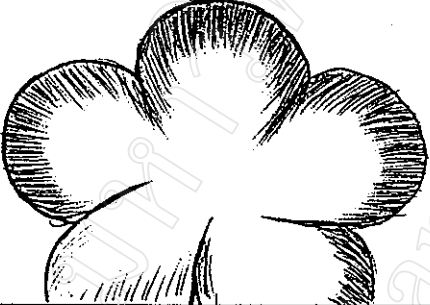
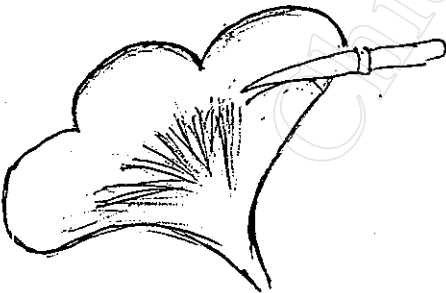
1. ผักและผลไม้เมื่อแกะสลักเสร็จแล้วทุกครั้งควรล้างน้ำเย็นจัดก่อน จึงนำไปจัดแต่งในกรณีที่ยังไม่นำไปใช้ให้คลุมด้วยผ้าขาวบางชุบน้ำพอหมาด ใส่กล่องเข้าตู้เย็น เมื่อจะนำมาใช้นำมาล้างน้ำเย็นจัดอีกครั้งก่อนนำมาจัด จะช่วยให้งานแกะสลักสดขึ้น
2. กรณีที่งานแกะสลักไม่สามารถจะเก็บใส่ตู้เย็นได้ ให้คลุมด้วยผ้าขาวบางชุบน้ำพอหมาดไว้ ตั้งเก็บในที่ที่ลมไม่พัดผ่านเกินไป และไม่อบอ้าวเกินไป เพราะจะทำให้งานแกะสลักเหี่ยวเฉาเร็ว
3. บิทรูทเมื่อนำมาแกะสลัก ควรปอกเปลือกแล้วล้างด้วยน้ำเกลือเจือจางจะช่วยไม่ให้สีจากบิทรูทออกมา บิทรูทเมื่อทิ้งไว้จะแห้งดำ ต้องหมั่นฉีดน้ำบ่อยๆ
4. ฟักทองเมื่อแกะสลักเสร็จแล้ว ล้างด้วยน้ำเย็นจัด ห้ามแช่น้ำจะทำให้ปลายกลีบเน่าเร็ว
5. งานแกะสลักที่แกะสลักเพื่อบรรจุอาหารหนึ่ง เช่น ผอบฟักทองสังขยา ก่อนนำไปหนึ่งให้วางลงในภาชนะอื่น เช่น ถ้วย ที่มีขนาดพอเหมาะกับการแกะสลักเพื่อบังคับรูปทรง เวลานึ่งให้คงเดิม ไม่แตกหรือฉีกออก เวลานึ่งควรใช้ไฟปานกลาง ไม่ใช้ไฟแรงเกินไป
6. ผักและผลไม้ เช่น มะเขือ มะม่วง ฝรั่ง ชมพู ขนมะละกอหั่นล้างน้ำผสมน้ำเกลือเจือจางและเย็นจัด ช่วยไม่ให้ผักและผลไม้แกะสลักดำ
7. งานแกะสลักที่จะต้องนำไปเชื่อม เช่น ฟักทอง สาเก เผือก ควรแกะสลักกลีบดอกให้ใหญ่และหนาขึ้น เวลาเชื่อมกลีบจะได้ไม่หัก ก่อนเชื่อมควรแช่น้ำปูนใส
8. ส้มโอที่แกะสลักเปลือก เมื่อแกะเนื้อออกหมดแล้ว นำเปลือกไปแช่ในน้ำผสมน้ำมะนาวเจือจาง และเย็นจัด เพื่อว่าเปลือกส้มโอจะได้แข็งสดขึ้น
9. แต่งโมเมื่อแกะสลักเสร็จแล้วล้างน้ำเย็นจัด ห่อผ้าขาวบางไว้ ถ้าจะจัดเพื่อรับประทาน แต่งโมที่แกะสลักเป็นดอกทั้งลูก ต้องใช้มีดเขาะตามร่องกลีบให้ลึก เวลาจะรับประทานใช้ส้อมจิ้มออกมาได้เลย
10. ผักที่แกะสลักถ้าจะต้องนำไปทำให้สุก เช่น สลัดผักสุก ควรนำไปลวกในน้ำเดือดจัด พอผักเป็นสีเขียวจัดตักขึ้น ล้างน้ำเย็นจัด จะทำให้ผักสีไม่เปลี่ยน ถ้าต้มผักนาน ผักจะดำ จัดแล้วไม่นำรับประทาน
11. ผักแกะสลักที่ใส่ลงในอาหาร เช่น แกงจืด ผัดหรือแกงต่างๆ ควรนำไปต้มหรือนึ่งให้สุกแล้วค่อยมาใส่ในอาหารที่หลัง เพื่อว่าดอกใบที่แกะสลักจะได้ไม่หักและเสียรูป

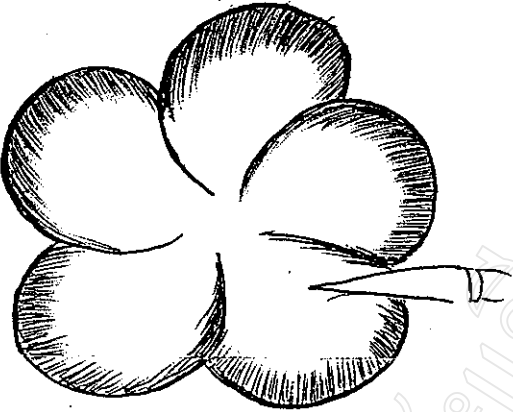
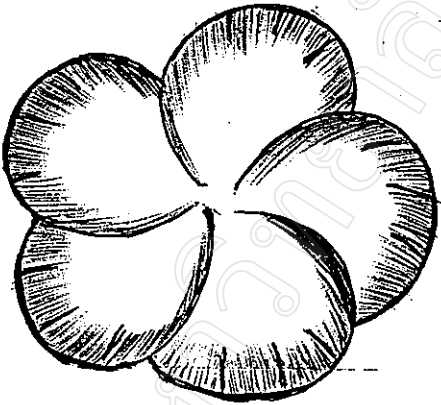
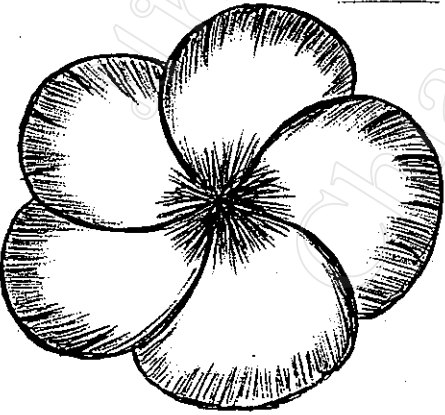
12. มะม่วงที่จะแกะสลักควรปอกเปลือกจนหมดผิวเขียว จะทำให้ไม่ดำ
13. แกะสลักหัวหอม ควรหั่นหุบหัวหอมในน้ำบ่อยๆ จะได้ไม่แสบตา เมื่อแกะเสร็จแล้วนำไปแช่น้ำเย็นจัด 5 - 15 นาที ดอกจะบาน กลีบแข็งทน
14. มันฝรั่ง ก่อนแกะสลักปอกเปลือกล้างยางออกให้หมด เมื่อแกะสลักเสร็จแล้ว แช่น้ำประมาณ 10 - 15 นาที ล้างยางออก ทำให้มันฝรั่งไม่ดำ
15. เผือก เมื่อจะนำมาแกะสลัก ล้างให้สะอาด ปอกเปลือกแล้วไม่ต้องล้าง แกะสลักได้เลย ไม่ควรนำไปล้างน้ำเพราะจะทำให้เป็นเมือกและคัน เมื่อแกะสลักเสร็จแล้ว นำไปล้างน้ำผสมสารส้มเจือจาง
16. การแกะสลักน้ำเต้า ควรจุ่มล้างน้ำบ่อยๆ เพราะน้ำเต้ามียางมาก ไม่เช่นนั้นน้ำเต้าจะดำ
17. ดอกใบที่แกะสลักจากมะละกอห่าม หัวผักกาด เปลือกส้มโอเมื่อจัดตกแต่งเสร็จแล้วนำไปแช่ส้มได้เลย ฉะนั้นเมื่อจะย้อมสีควรใช้สีผสมอาหาร
18. แต่งกวากะสลักดอกใบเสร็จแล้ว แช่น้ำเย็นจัด 10 - 15 นาที ดอกจะบานสวยใบก็จะกระดกสวย
19. พุทรา ขณะแกะสลักไม่ควรจุ่มน้ำ จะทำให้ลื่นและเป็นขุย เมื่อแกะสลักเสร็จแล้วนำไปล้างน้ำมะนาวเจือจาง
20. ดอกไม้แกะสลักที่ปักแจกัน ก้านและใบไม้ที่นำมาประกอบควรเลือกชนิดที่รับประทานได้ เมื่อตั้งแสดงเสร็จแล้ว สามารถนำดอกมาประกอบอาหารคาวหวานได้ตามต้องการ
21. ละครุดที่แกะสลักเสร็จแล้วล้างน้ำเย็นจัด นำขึ้น อย่าแช่น้ำเพราะละครุดจะมน้ำไม่นำรับประทาน
22. ดอกไม้แกะสลักที่ต้องการแต้มสี ให้แกะสลักจนครบ ก่อนจะนำมาจัดให้แต้มสีพร้อมกัน จะทำให้สีสม่ำเสมอขึ้น
23. การเลือกสับปะรดที่จะนำมาแกะสลัก ควรเลือกหัวที่สดใหม่ ไม่ฉ่ำ จะแกะสลักได้ง่ายกว่าสับปะรดที่เก็บไว้นาน หรือน้ำเกินไป
24. มะละกอห่ามที่แกะสลักออกมาแล้วสีสวยมาก คือ พันธุ์แขกดำ
25. การเลือกมันแกวที่จะนำมาแกะสลัก ควรเลือกมันแกวอ่อน ถ้านำมันแกวแก่มาแกะสลักจะเป็นเส้นขุย และเลือกมันแกวสด ชัวยังเขียวอยู่ ถ้ามันแกวแก่มากจะฝ่อ

ขั้นตอนการแกะสลักประกอบภาพ
การแกะสลักดอกกลั่นทม

	ดอกกลั่นทม เป็นดอกไม้ชั้นเดียว รูปทรงกรวย มีขั้นตอนการแกะสลักดังนี้
	วัสดุและอุปกรณ์ที่ต้องเตรียม มีดแกะสลัก มีด ปอก จาน อ่างน้ำ ผ้ากันเปื้อน ผ้าเช็ดมือ หัว ผักกาด สีส
	1. เลือกหัวผักกาดที่มีขนาดใหญ่ รูปทรงตรง ไม่บิด งอ ผิวเรียบ ไม่มีแมลงเจาะ
	2. ล้างหัวผักกาดให้สะอาดและปอกเปลือกหัว ผักกาดออกให้หมด

	3. แบ่งหัวผักกาดตามขวางให้มีความยาวประมาณ 1.5 นิ้ว
	4. ตัดแต่งหัวผักกาดให้เป็นรูปทรงกรวย
	5. ตัดแต่งส่วนบนให้มีลักษณะกลม
	6. เจาะเนื้อตรงกลางให้ลึกประมาณ 0.5 นิ้ว เพื่อทำเกสร
	7. แบ่งกลีบ โดยรอบประมาณ 5 กลีบ ให้ลึกเกือบถึงรอยเจาะสำหรับทำเกสร

	8. ตกแต่งปลายกลีบให้มีลักษณะโค้งมน
	9. เชือนด้านใดด้านหนึ่งของกลีบ ให้เฉียงประมาณ 35 องศา ทุกกลีบ
	10. ตกแต่งส่วนละเอียดของกลีบแต่ละกลีบให้มีลักษณะโค้งลึกเป็นร่องกว้างตรงกลางกลีบ
	11. ตกแต่งส่วนปลายกลีบให้มีลักษณะพลิ้วลง
	12. ตกแต่งให้กลีบแต่ละกลีบมองดูซ้อนกันตามแบบธรรมชาติ

	13. เก็บส่วนละเอียดของริมกลีบและปลายกลีบให้บาง
	14. เชาะร่องให้เป็นเส้นเล็ก ๆ ในส่วนบนของกลีบประมาณกลีบละ 2 - 3 เส้น
	15. จะได้ดอกกลั่นทมที่มีลักษณะเหมือนธรรมชาติ ควรใช้สีเหลืองระบายโคนกลีบเล็กน้อย

แบบฝึกหัดประเมินผลภาคความรู้หลังเรียน
แผนการสอนที่ 6 เรื่องการแกะสลักดอกกลั่นทม

คำสั่ง จงกากบาท (X) ทับตัวอักษร ก ข ค หรือ ง หน้าข้อความที่ถูกต้อง

1. ขั้นตอนในข้อใดจะต้องทำก่อนในการแกะสลักดอกกลั่นทม
 - ก. เจาะเนื้อตรงกลางเพื่อทำเกสร
 - ข. แบ่งกลีบโดยรอบประมาณ 5 กลีบ
 - ค. ตัดแต่งหัวผักกาดให้เป็นรูปทรงกรวย
 - ง. ตกแต่งปลายกลีบให้มีลักษณะพลิ้วลง
2. ดอกกลั่นทมที่แกะสลักเสร็จแล้วนำไปใช้ประโยชน์อย่างไร
 - ก. จัดแจกัน
 - ข. ตกแต่งโต๊ะอาหาร
 - ค. ประกอบอาหาร
 - ง. ถูกทุกข้อ
3. วัสดุอะไรใช้แทน หัวผักกาด ได้ดีที่สุดในการแกะสลักเป็นดอกกลั่นทม
 - ก. ส้มโอ
 - ข. ฟักทอง
 - ค. มันแกว
 - ง. มะละกอ
4. พืชผักผลไม้ชนิดใดเมื่อแกะสลักเสร็จแล้วก็นำไปเชื่อมควรรนำไปแช่น้ำปูนใส
 - ก. มันแกว
 - ข. ฟักทอง
 - ค. สับปะรด
 - ง. มะเขือเทศ

5. เมื่อแกะสลักดอกกลั่นทมเสร็จแล้ว ควรระบายสีตรงโคนกลีบดอกสีอะไร เพื่อให้ดูเหมือนธรรมชาติที่สุด

ก. สีม่วง

ข. สีแดง

ค. สีเขียว

ง. สีเหลือง

แผนการสอนที่ 7

กลุ่มการเรียนรู้และพื้นฐานอาชีพ (งานประดิษฐ์ - งานช่าง)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง การแกะสลักผักและผลไม้เป็นดอกกรักร

จำนวน 6 คาบ

สาระสำคัญ

งานแกะสลักผักและผลไม้ นอกจากเป็นศิลปะประจำชาติที่ต้องรักษาและส่งเสริมไว้เป็นสมบัติของชาติแล้วยังเป็นงานที่ทำให้ผู้ปฏิบัติมีความละเอียด ประณีตและอดทน ซึ่งเป็นพื้นฐานในการฝึกคุณลักษณะนิสัยที่ดีในการทำงาน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนสามารถบอกชนิดของวัสดุที่นำมาแกะสลักเป็นดอกกรักรได้
2. นักเรียนสามารถแกะสลักผักและผลไม้เป็นดอกกรักรได้
3. นักเรียนสามารถอธิบายถึงขั้นตอนในการแกะสลักผักและผลไม้เป็นดอกกรักรได้
4. นักเรียนสามารถบอกถึงคุณลักษณะนิสัยที่ดีในการทำงานได้

เนื้อหา

1. การแกะสลักผักและผลไม้เป็นดอกกรักร
2. คุณลักษณะนิสัยที่ดีในการทำงาน

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ครูนำรูปภาพและตัวอย่างการแกะสลักผักและผลไม้เป็นดอกกรักรมาให้ให้นักเรียนดูเพื่อให้เกิดแนวคิดในการทำงาน

2. ครูสนทนาและซักถามนักเรียนถึงจุดประสงค์ของการแกะสลักผักและผลไม้เป็นดอกกรักร่ำ เช่น รูปทรง การเตรียมวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ในการแกะสลักดอกกรักร่ำ รวมถึงคุณลักษณะนิสัยที่ดีในการทำงาน

ขั้นสอน

1. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
2. ครูแบ่งกลุ่มให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาขั้นตอนการแกะสลักดอกกรักร่ำ จากใบกำหนดงานประกอบรูปภาพที่ครูแจกให้
3. ครูซักถามขั้นตอนการทำงานและข้อปัญหาต่างๆ เพื่อไม่ให้เกิดอุปสรรคในการทำงาน
4. ครูชี้แจงให้นักเรียนทราบว่าต่อไปจะเป็นการเรียนรู้การสอนการแกะสลักผักและผลไม้เป็นดอกกรักร่ำ โดยนักเรียนจะได้เรียนรู้และฝึกทักษะปฏิบัติการแกะสลักดอกกรักร่ำจากบทเรียนแถบวีดิทัศน์
5. นักเรียนเตรียมวัสดุและเครื่องมือที่จำเป็นในการแกะสลักผักและผลไม้เป็นดอกกรักร่ำ
6. ครูเปิดบทเรียนแถบวีดิทัศน์เรื่องการแกะสลักผักและผลไม้เป็นดอกกรักร่ำให้นักเรียนดู 1 เทียบ แล้วครูซักถามขั้นตอนการแกะสลักดอกกรักร่ำจนนักเรียนเข้าใจ
7. ครูเปิดบทเรียนแถบวีดิทัศน์อีกครั้งหนึ่งแล้วให้นักเรียนลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนในบทเรียนแถบวีดิทัศน์ โดยครูสังเกตและให้คำแนะนำช่วยเหลือในบางสิ่งที่จำเป็น จนนักเรียนทำงานได้สำเร็จ

8. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำผลงานมาอธิบายขั้นตอนการทำงาน ปัญหาที่พบในการทำงานรวมทั้งวิธีการแก้ไขปัญหา

9. ครูตรวจผลงานแล้วชี้แจงให้นักเรียนเห็นส่วนที่ดีที่ควรทำตาม และสิ่งที่ควรแก้ไขเพื่อที่จะได้นำไปปรับปรุงในโอกาสทำงานครั้งต่อไป

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปขั้นตอนการทำงานและคุณลักษณะนิสัยที่ต้องการในการทำงาน เช่น ความอดทน ความสะอาด ความประหยัด การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นต้น

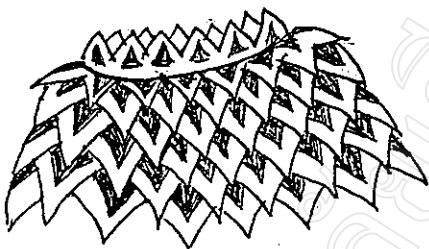
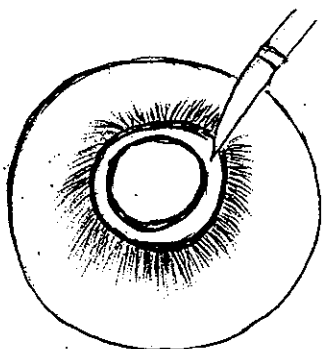
สื่อการเรียนการสอน

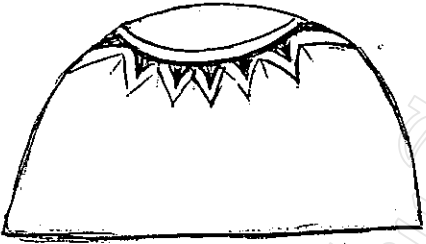
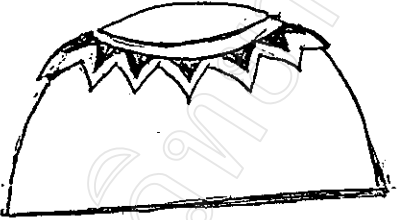
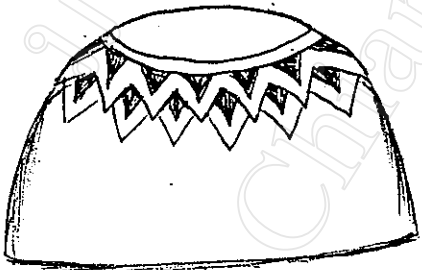
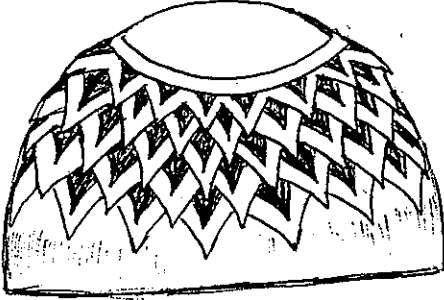
1. รูปภาพ
2. ตัวอย่างผลงานการแกะสลักดอกกรักรเร่ที่เสร็จแล้ว
3. ใบกำหนดงานขั้นตอนการแกะสลักดอกกรักรเร่
4. บทเรียนแบบวิดิทัศน์เรื่องการแกะสลักดอกกรักรเร่
5. มีดแกะสลัก
6. มีดปลายแหลม
7. จาน, ชาม, น้ำ
8. ผ้ากันเปื้อน
9. ผ้าเช็ดมือ
10. กระดาษหรือหนังสือพิมพ์เก่าใช้รองวัสดุ

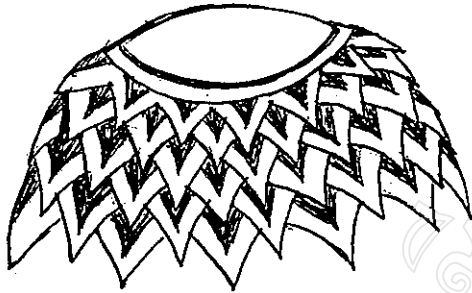
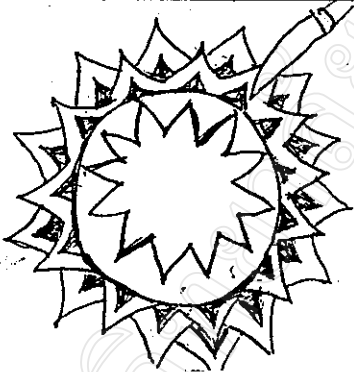
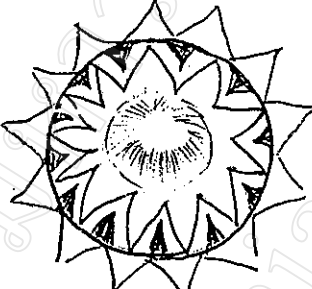
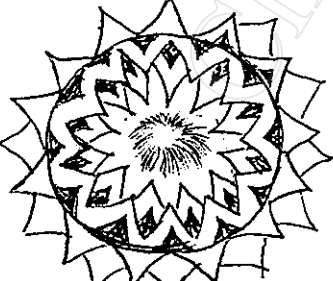
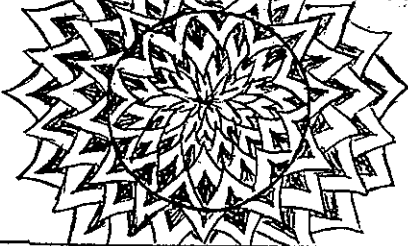
การวัดผลและประเมินผล

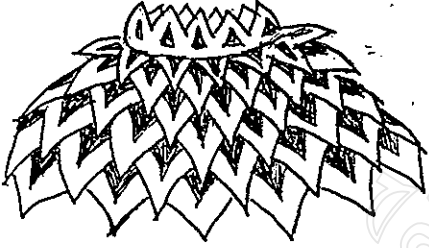
1. สังเกตจากการซักถาม
2. สังเกตจากการปฏิบัติงานของนักเรียน
3. ตรวจผลงาน

ขั้นตอนการแกะสลักประกอบภาพ
การแกะสลักดอกรักเร่

	ดอกรักเร่ เป็นดอกไม้ชนิดกลีบหลายชั้น เกสรเป็นร่องอยู่กลางกลีบ กลีบดอกมีลักษณะปลายแหลม ตรงกลางกลีบดอกมีลักษณะเป็นร่องลึกกว้าง เรียงตัวเหลื่อมซ้อนกันเป็นชั้น ๆ
	วัสดุและอุปกรณ์ในการแกะสลักได้แก่ มีดแกะสลัก มีดปอก จาน อ่างน้ำ ผ้ากันเปื้อน ผ้าเช็ดมือ ฟักทอง
	1. เกลาฟักทองให้มนเป็นรูปครึ่งวงกลม
	2. เจาะทำวงเกสร เป็นรูปวงกลม แล้ว เจาะให้เป็นร่อง โดยเอียงปลายมีด 45 องศา

	3. เริ่มแกะสลักกลีบดอกชั้นแรก โดยแบ่งออกเป็น 8 - 12 กลีบ เอียงมีประมาณ 45 องศา เซาะร่องลึกปลายแหลม เหมือนดอกข่าลายรักเร่ แล้วกรีดกลีบดอกชั้นนอกขนานกับร่องให้มีความหนาของดอกตามต้องการ
	4. เจียนเนื้อใต้กลีบดอกออกเพื่อให้กลีบชั้นแรกมีลักษณะเด่น เสร็จแล้วเกลาเนื้อใต้กลีบให้มีลักษณะโค้งมน
	5. แกะสลักกลีบชั้นต่อไป ให้สลับหว่างกับชั้นแรก ปาดเนื้อใต้กลีบออกทุกครั้งเพื่อให้กลีบเด่นชัดขึ้น เกลาเนื้อใต้กลีบให้มีลักษณะโค้งมนก่อนจะแกะชั้นต่อไป
	6. แกะสลักชั้นต่อไปให้สลับหว่างกัน จนได้จำนวนชั้นตามต้องการ ประมาณ 5 - 6 ชั้น

	7. เมื่อแกะกลีบดอกได้จำนวนชั้นตามที่ต้องการแล้วให้ตัดเนื้อใต้ฐานกลีบดอกชั้นสุดท้ายออกให้หมด
	8. เริ่มแกะสลักเกสรด้านใน โดยหันกลีบเข้าหาจุดศูนย์กลาง โดยการแบ่งกลีบตามจำนวนที่ต้องการ
	9. เชาะเนื้อกลางกลีบให้เป็นร่อง ใช้มีดกรีดรอบร่องให้เป็นกลีบดอก
	10. เชือนเนื้อใต้กลีบดอกออก เกลาเนื้อส่วนที่เหลือให้เป็นรูปกลมมน เพื่อเตรียมแกะในขั้นต่อไป
	11. แกะสลักชั้นต่อไปให้สลับหว่างกันไปจนหมด

	12. เมื่อแกะสลักฟักทองเป็นดอกกรักร์ เสร็จแล้วให้ล้างด้วยน้ำเย็นจัดเพื่อรักษาชิ้นงาน ให้คงทน ห้ามแช่น้ำทิ้งไว้จะทำให้ปลายกลีบ เน่าเร็ว
---	--

แบบฝึกหัดประเมินผลภาคความรู้หลังเรียน
แผนการสอนที่ 7 เรื่องการแกะสลักดอกกรักรักร

คำสั่ง จงกากบาท (X) ทับตัวอักษร ก ข ค หรือ ง หน้าข้อความที่ถูกต้อง

1. งานชิ้นแรกในการแกะสลักดอกกรักรักรคือข้อใด
 - ก. เกลา
 - ข. ตกแต่ง
 - ค. เลือกวัสดุ
 - ง. ปอกเปลือก
2. วัสดุชนิดใดไม่เหมาะสมในการแกะสลักเป็นดอกกรักรักร
 - ก. พักทอง
 - ข. แดงกวา
 - ค. มะละกอ
 - ง. หัวแครอท
3. การแกะสลักดอกกรักรักรเฝ้าด้วยพื้นฐานจากการแกะสลักอะไร
 - ก. ดอกข่า
 - ข. ดอกบัว
 - ค. ดอกลิ้นทม
 - ง. ดอกกุหลาบ
4. การแกะสลักต้องคำนึงถึงสิ่งใดเป็นอันดับแรก
 - ก. ความสะดวก
 - ข. ความรวดเร็ว
 - ค. ความประหยัด
 - ง. ความประณีต

5. ฟักทองแกะสลักเสร็จแล้วควรดูแลรักษาอย่างไร

ก. ผึ่งแดด

ข. แช่น้ำอุ่น

ค. แช่น้ำผสมน้ำมะนาว

ง. ล้างน้ำเย็นจัดแล้วคลุมด้วยผ้าขาวบาง

แบบทดสอบวัดความรู้กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ
(งานประดิษฐ์ - งานช่าง) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
เรื่อง การแกะสลักผักและผลไม้

คำสั่ง จงกากบาท (X) ทับตัวอักษร ก ข ค หรือ ง หน้าข้อความที่ถูกต้องที่สุด

1. การแกะสลักหมายถึง
 - ก. การประดิษฐ์วัสดุขึ้นมาใหม่
 - ข. การประดิษฐ์วัสดุให้สวยงาม
 - ค. การประดิษฐ์ลวดลายให้สวยงาม
 - ง. การประดิษฐ์ดัดแปลงรูปทรงวัสดุให้สวยงามยิ่งขึ้น
2. วัสดุที่ใช้ในการแกะสลักควรมีคุณสมบัติอย่างไร
 - ก. วัสดุเหนียว
 - ข. วัสดุเนื้อแข็ง
 - ค. วัสดุเนื้ออ่อน
 - ง. วัสดุชนิดใดก็ได้
3. พืชผักผลไม้ชนิดใดที่ไม่นิยมนำมาแกะสลัก
 - ก. ขิง
 - ข. มะนาว
 - ค. แตงกวา
 - ง. หอมหัวใหญ่
4. มีดชนิดใดเหมาะสำหรับใช้แกะสลัก
 - ก. มีดหนา
 - ข. มีดสองคม
 - ค. มีดคัตเตอร์
 - ง. มีดเล็กปลายแหลม

5. เครื่องมือในข้อใดไม่ควรใช้ในการปอกผลไม้
 - ก. มีดสองคม
 - ข. มีดบางด้ามเล็ก
 - ค. มีดบางปลายแหลม
 - ง. มีดคว้านปลายแหลมเรียวเล็ก
6. ข้อใดไม่ใช่ประโยชน์ของการแกะสลักผักและผลไม้
 - ก. ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่าย
 - ข. เป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย
 - ค. เพื่อให้สวยงาม ใช้เลี้ยงพระและรับรองแขก
 - ง. เพื่อจัดประกวด กระตุ้นให้ผู้มีฝีมือรุ่นใหม่เกิดความคิดสร้างสรรค์
7. มีดแกะสลักมีวิธีการเก็บรักษาอย่างไร
 - ก. เก็บที่ใดก็ได้
 - ข. เก็บในพลาสติก
 - ค. เก็บในกล่องดินสอ
 - ง. เก็บในกระเป๋าหนังสือ
8. จุดประสงค์ที่สำคัญที่สุดในการแกะสลักผักและผลไม้คือข้อใด
 - ก. เพื่อให้กรอบ
 - ข. เพื่อให้มีรสอร่อย
 - ค. เพื่อดูหน้ารับประทาน
 - ง. เพื่อสงวนคุณค่าทางอาหาร
9. การแกะสลักที่สวยงามต้องอาศัยสิ่งใด
 - ก. ความอดทน
 - ข. ความเชื่อมั่น
 - ค. ความคิดสร้างสรรค์
 - ง. ความประณีตและความคิดสร้างสรรค์

10. ถ้าจะแกะสลักผลไม้เป็นแจกัน เราควรเลือกใช้ผลไม้ชนิดใด
ก. มะละกอ
ข. มะเขือยาว
ค. มะเขือเปราะ
ง. หอมหัวใหญ่
11. ถ้าต้องการแกะสลักใบไม้ควรรใช้พืชผักตามข้อใด
ก. พริก
ข. แตงกวา
ค. มะเขือเทศ
ง. หัวผักกาดขาว
12. ถ้าจะแกะสลักดอกกรักรัเร่ควรจะใช้ผักหรือผลไม้ตามข้อใด
ก. ขิง
ข. แตงกวา
ค. ฟักทอง
ง. หอมหัวใหญ่
13. ถ้าจะแกะสลักดอกชำควรรใช้พืชผักชนิดใดเหมาะสมที่สุด
ก. แครอท
ข. มะเขือเทศ
ค. มะเขือเปราะ
ง. หอมหัวใหญ่
14. ดอกชำลายรักเร่ และดอกชำลายรวงข้าวแตกต่างกันที่ส่วนใด
ก. ช่อดอก
ข. กลีบดอก
ค. กลีบเลี้ยง
ง. ส่วนปลายดอก

15. ถ้าจะแกะสลักดอกกลั่นทมแต่ไม่มีหัวผักกาดเราจะใช้วัสดุอะไรแทนได้
 - ก. แดงโม
 - ข. ฟักทอง
 - ค. มันแกว
 - ง. มะละกอ
16. การแกะสลักดอกชาต้องเริ่มทำจากส่วนไหนก่อน
 - ก. ส่วนใดก็ได้
 - ข. ด้านซ้ายวัสดุ
 - ค. ด้านกลางวัสดุ
 - ง. ด้านปลายวัสดุ
17. งานขั้นแรกในการแกะสลักดอกกรักร์คือข้อใด
 - ก. ตัดแต่งกลีบดอก
 - ข. ปาดเนื้อใต้กลีบให้เป็นร่อง
 - ค. เกลาวัสดุให้เป็นรูปครึ่งวงกลม
 - ง. เจาะกิ่งกลางวัสดุให้เป็นวงกลม
18. ฟักทองเมื่อแกะสลักเสร็จแล้วควรดูแลรักษาอย่างไร
 - ก. ผึ่งลมไว้
 - ข. แช่น้ำอุ่น
 - ค. แช่น้ำผสมมะนาว
 - ง. ล้างน้ำเย็นจัดแล้วคลุมด้วยผ้าขาวบาง
19. ขั้นตอนสุดท้ายของการปฏิบัติงานคือข้อใด
 - ก. จัดตกแต่งผลงาน
 - ข. ปฏิบัติการแกะสลัก
 - ค. ออกแบบงานแกะสลัก
 - ง. เก็บกวาดและทำความสะอาดสถานที่

20. แต่งโมเมื่อแกะสลักเสร็จแล้วควรรักษาอย่างไร
- ก. ผึ่งลม
 - ข. แช่น้ำเย็นจัด
 - ค. ล้างน้ำเย็นผสมน้ำมะนาว
 - ง. ใช้ผ้าขาวบางชุบน้ำหมาดๆ คลุมไว้
21. ขั้นตอนใดควรมาก่อนในการแกะสลักดอกกลั่นทม
- ก. แบ่งกลีบโดยรอบประมาณ 5 กลีบ
 - ข. ตัดแต่งหัวผักกาดให้เป็นรูปทรงกรวย
 - ค. เจียนด้านใดด้านหนึ่งของกลีบให้เฉียงประมาณ 35 องศา
 - ง. เจาะเนื้อตรงกลางให้ลึกประมาณ 0.5 นิ้ว เพื่อทำวงเกสร
22. ขั้นตอนใดควรทำที่หลังในการแกะสลักดอกกรักรเ
- ก. เจาะเนื้อกลางกลีบให้เป็นร่อง
 - ข. เกลาฟักทองให้มนเป็นรูปครึ่งวงกลม
 - ค. ตัดเนื้อใต้ฐานกลีบดอกชั้นสุดท้ายออกให้หมด
 - ง. เจาะตรงกลางเป็นวงกลมเพื่อทำวงเกสรโดยเอียงมีด 45 องศา
23. งานแกะสลักที่ต้องนำไปเชื่อมเพื่อไม่ให้กลีบดอกหักควรทำอย่างไร
- ก. ผึ่งลมทิ้งไว้
 - ข. แช่น้ำปูนใส
 - ค. แช่น้ำเย็นจัด
 - ง. แช่น้ำผสมน้ำมะนาว
24. การเลือกผลไม้ที่จะนำมาแกะสลักควรเลือกอย่างไร
- ก. เนื้อนิ่ม
 - ข. ราคาถูก
 - ค. ผลไม้ที่แก่จัด
 - ง. ผลไม้ที่มีเนื้อแน่นและหนา

25. มะเขือเมื่อแกะสลักเสร็จแล้วเพื่อไม่ให้มะเขือมีสีดำจะอย่างไร
- ก. แช่น้ำอุ่น
 - ข. แช่น้ำตาล
 - ค. แช่น้ำเกลือ
 - ง. แช่น้ำผสมน้ำมะนาว
26. การแกะสลักประเภทใดที่ต้องใช้ความละเอียดมากที่สุด
- ก. ใบพญาลู
 - ข. ดอกรักเร่
 - ค. ใบกุหลาบ
 - ง. ดอกลั่นทม
27. มันแกวเหมาะที่จะนำมาแกะสลักเป็นดอกอะไรมากที่สุด
- ก. ดอกข่า
 - ข. ดอกรักเร่
 - ค. ดอกบานชื่น
 - ง. ดอกกุหลาบ
28. ควรเลือกผักทองอย่างไรในการนำมาแกะสลัก
- ก. ผักทองที่มีเนื้อนิ่ม
 - ข. ผักทองอ่อน ผลเล็ก
 - ค. ผักทองที่มีเนื้อหนาและแน่น
 - ง. ผักทองที่มีเนื้อบาง สีเหลืองอมเขียว
29. การเลือกผักที่จะนำมาแกะสลักควรคำนึงถึงอะไรบ้าง
- ก. เลือกผักที่สด
 - ข. เลือกผักที่มีตามฤดูกาล
 - ค. เลือกผักที่มีอยู่ตามท้องถิ่น
 - ง. ถูกทุกข้อ

30. คุณลักษณะที่ดีในการทำงานแกะสลักคือข้อใด

ก. ความอดทน

ข. ความประณีต

ค. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

ง. ถูกทั้งข้อ ก ข และ ค

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล	นายสาคร สะสม รหัส 3922377
วัน เดือน ปี	11 เมษายน พ.ศ. 2506
ที่อยู่ปัจจุบัน	11 หมู่ที่ 1 ตำบลไชยวัฒนา อำเภอปัว จังหวัดน่าน
ประวัติการศึกษา	
2524	มัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศรีสวัสดิ์วิทยาคาร จังหวัดน่าน
2528	ครุศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์
ประวัติการทำงาน	
2530	อาจารย์ 1 ระดับ 3 โรงเรียนบ้านเต๋ อำเภอปัว จังหวัดน่าน
2533	อาจารย์ 1 ระดับ 4 โรงเรียนบ้านทุ่งศรีบุญยืน อำเภอปัว จังหวัดน่าน
2538 - ปัจจุบัน	อาจารย์ 2 ระดับ 6 โรงเรียนบ้านแดนพนา อำเภอปัว จังหวัดน่าน